Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

MAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראַשען

הײַנט 8 זייטען.

לאָדזשער פאָלקסבלאַט

אונפּאַרטייאישע פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכע טאָג-צייטונג

Nr. 276/1571	Łódź, Wtorek 27 listopada 1928 r.	זעקסטער יאָהרגאַנג	לאָדז, דינסטאָג, ד' כסלו תרפ"ט	Nr. 276/1571

Adres Redakcji i Administracji: **Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71.** | אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּיעטריקאָווער 21, טעל. 24-71

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז מאָנטאָג, דעם 26-טען נאָוועמבער 1928 געשטאָרבען אין עלטער פון 51 יאָהר מיין הייס געליבטע פרוי, אונזער טייערע מוטער, שוועסטער, שוועגערין און טאַנטע

נ"ע **בתי' ראַבינאָוויטש**

אשת ר' אברהם נ"י
בת הרב ר' דוב קאַמייקאַ ז"ל

די לויה קומט פאָר הײַנט דינסטאַג, דעם 27-טען נאָוועמבער ה. י. 12 אַ זייגער מיטאָג פון טרויער-הויז פּאָלודניאָווא 42, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

2932

נוצט אויס די געלעגענהייט!

פון מאָנטאַג, דעם 26-טען נאָוועמבער ביז דעם 5-טען דעצעמבער ד. י.
פערקויף איך 50% פון די קאָסמעטישע אַרטיקלען
צו שפּאַט ביליגע פרייזען
15 ביז 30 פּראָצענט אונטער'ן פרייז

בעמערקונג: יעדער קויפער בעקומט גראַטיס אַ פלאַקאָן עכט קעלניש וואַסער JOHAN MARJA FARINA און אַ טובקע צאָהן-פּאַסטע CHLORODONT

S. BUCHWAJC PIOTRKOWSKA 22 פּערפומעריע
TELEF.: 31-43 i 59-67.

אַ הערצליכען מז"ט ווינשען מיר אונזער קוזין
שלמה מילאַנער און פרוי
(פּיעטריקאָוו) צו דער חתונה פון אייער טאָכטער
פרל. **העניע לאה** מיט ה' **ארי' ליב באום.**
איהר זאָלט פון זיי פיל נחת דערלעבען און דעם יונגען פּאָרל ווינשען מיר אַ גליקליכע צוקונפט
הערש וואָלף בערקאָן און פרוי.

מיר נעהמען אַנטייל אין דעם גרויסען צער, וואָס עס האָט געטראָפען אונזער מיטאַרבייטערין **אסתר מילשטיין**, צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון איהר שוועסטער

עטיל

דאָס פּערסאָנאַל פון דער פירמע
גוטוויל.

2741

דאַנקזאַגונג.

דערמיט דריקען מיר אויס אונזער דאַנק דער פערוואַלטונג פון דער קאַסע פון גענענזייטיגער הילף אויפ'ן פאַל פון טויט ביים סוחרים-פעראיין פּיעטריקאָווער 73, פאַר דער שנעלער אויסצאָהלונג פון דער אַסעקוראַציאָנס-פּרעמיע, וועלכע איז אונז געקומען צוליב'ן טויט פון אונזער מאַן און פאָטער

יוליוש ריף

מיטגליד פון פעראיין און פון דער געגענזייטיגער הילפס-קאַסע אויפ'ן פאַל פון טויט ביים פעראיין.

(—) **נאַטאַליאַ ריף**
(—) **קאָנסטאַנטי ריף**

2730

צענטר. סוחרים-און פאַבריקאַנטען-פערבאַנד
אויף דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע. פּעטריקאָווער 10.

הײַנט, דינסטאַג, דעם 27. ד. ח. 7 אָוועגד קומט פאָר אין פעראיינס-לאָקאַל פּעטריק. 10

פייערליכע אויפנאַהמע פאַר דער א"י-דעלעגאַציע

אין וועלכער ס'וועלען זיך בעטייליגען די ה"ה:

ל. יפה, ש. זשוכאָוויצקי און ד"ר וואַלדמאַן (בערלין)

אויף דער פערזאַמלונג וועלען די מיטגלידער פון דער ארץ ישראל-דעלעגאַציע אָפּגעבען אַ בעריכט וועגען ווירטשאַפטליכען מצב אין ארץ ישראל און וועגען די האַנדעלס-מעגליכקייטען צווישען פּוילען און פּאַלעסטינאַ.

צוליב דער וויכטיגקייט פון דער פערזאַמלונג, ווערען די מיטגלידער געבעטען צאָהלרייך צו ערשיינען.

די פערוואַלטונג פון צענטר. סוחרים-און פאַבריקאַנטען-פערבאַנד
אויף לאָדזער וואָיעוואָדזטווע. פּעטריקאָווער 10.

2720

מודעה.

2733

דער **ועד הרבנים אין לאָדז** איז מודיע, אַז לעצטענס בעקימען מיר בריף פון רבנים פון פערשידענע ערטער, אַז ס'ווערען אַריינגעפיהרט נאָך לאָדז

טויטע גענז,

וואָס זענען געשאָכטען געוואָרען דורך פערזאָנען, וועלכע זענען בכלל נישט קיין שוחטים. בעזונדער האָבען מיר אויך בעקומען אַ ידיעה פון קינסקער רב שליט"א, אַז אַ געוויסע ה' **האַלבערשטאַט** פיהרט אַריין קיין לאָדז הונדערטער גענז, וואָס ווערען געשאָכטען פון אַ פערזאָן, וואָס איז געא'אסר'ט דורכ'ן אגודת רבנים אין פּוילען.

על כן זענען מיר מזהיר אַלע עופות-הענדלער, וואורשטען-פאַבריקען און דאָס פּובליקום נישט צו קויפען אַזעלכע עופות, וואָס זענען **בחשש נבלה און טרפה**, נאָר אַזעלכע עופות, וואָס ווערען געשאָכטען דורך היגע שוחטים בהשגחת הראַבינאַט.

לאָדזער ראַבינאַט.

וואָרנונג!

ס'האָבען זיך בעוויזען אין קורס וועקסלען פון די אויסשטעלונג מאַקס וואַלדפאָגעל, צאָהלבאַר אין לאָדז, נאָוואָ-צעגעלניאַנאַ 41, אויף די אָרדרע פון **משה בלאָוואַט**, לאָדז, נאָוואָמיעסקאַ 10. די אַלע וועקסלען ערקלער איך פאַר פאַלש, איך וואָרען די וועקסלען נישט אַנצונעמען, ווייל זיי וועלען נישט געצאָהלט ווערען. איין וועקסעל צאָהלבאַר אין 15/11 האָב איך נישט וויסענדיג, דאָס ער איז פאַלש אויסגעקויפט און דעם זעלבען אָפּגעגעבען אין די **פּראָקוראַטור** און פאַר די ווייטערדיגע וועל איך געריכטליך פערפאָלגען.

מיט אַכטונג **מ. וואַלדפאָגעל, לאָדז, נאָוואָ-צעגעלניאַנאַ 41.**

2734

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al Kościuszki 27
tel. 51-78,
הויט און וועגערישע קראַנקה. רענטגען און ליכט-הייל אינסט.
נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונט
צוריקגעקעהרט

געזערד־צוזאמענפאהר אין מינסק

„געזערד” בעדינט 17% קאלאניעס חוץ בירא־בידזשאן.

מאסקווע, (י.ט.א.) אין מינסק איז פאר־געקומען די אלווייסרוסלענדישע קאנפערענץ פון „געזערד”. א בעריכט פון דער טעטיגקייט האט אפגעגעבען דער מיטגליד פון פרעזידיום דימאנשטיין.

לויט'ן בעריכט האט „געזערד” אויסגעגעבען אויף קאלאניזאציע־ארבייט אנ'ערך 6 מיליאן רובל. פון דעם איז געווען 2,260,000 רובל מלוכה'שע געלד, 1,313,000 רובל קרעדיטישע, 220,000 רובל פון „איכר” און 69,000 פון „פראקאר”, פון די מיטגלידער פון „געזערד” האט די ארגאניזאציע בעקומען 115,000 רובל.

„געזערד” בעדינט אין דעם הינזיכט פון קא־אפעראטיווער טעטיגקייט אונגעפעהר 17 פראצענט פון די יודישע קאלאניעס, חוץ בירא־בידזשאן.

אסימילאטארען אין רומעניען געשלאסען א וואהל־בלאק מיט די ליבעראלען.

בוקארעשט, 26 (טעלעגראפיש דורך יט"א). די אונטערהאנדלונגען צווישען דער איצטיגער רעגירונגס־פארטיי און די יודישע אסימילאטארען אין רומעניען וועגען א בלאק צו די קומענדיגע וואהלען, האבען נישט געבראכט קיין רעזולטאט.

די אסימילאטארען האבען געשלאסען א בלאק מיט דער געוועזענער רעגירונגס־פארטיי — די ליבעראלען. די אסימילאטארען האבען בעקומען איין ארט אין פארלאמענט און איין ארט אין סענאט.

דייטשער געזאנדטער ראנשער בלייבט.

ווארשא, 26 (פון אונזער קארעספאנדענט). היינט איז פון בערלין צוריקגעקומען דער דייטשער געזאנדטער אין ווארשא ראנשער. דער געזאנדטער לייקענט די קלאגען, אז ער זאל פערלאזען ווארשא און פערנעהמען דעם אמט פון דייטשען וויצע־אויסערן־מיניסטער.

לינדבערג פערשוואונדען.

לאנדאן, 26. (אטע) די צייטונגען מעלדען פון ניו־יארק, אז דער בעריהמטער פליהער לינדבערג, וועלכער האט אונטערגענומען א רייזע פון דער מעקסיקאנישער שטאט טאמפיקא קיין אמעריקא, איז פערלוירען געגאנגען אין וועג. א רייהע עראפלאנען זענען ארויסגעפלויגען צו זוכען לינדבערג'ן, לויט אלע וואהרשיינליכקייטען, איז לינדבערג געצוואונגען געווען ארעפצולאזען זיך אויף אנ'אונבעוואוינט ארט.

פערערגערט דער געזונד־צושטאנד פון ענגלישען קעניג.

לאנדאן, 26. (אטע) דער געזונד־צושטאנד פון ענגלישען קעניג האט זיך פערערגערט. דער קעניג האט אדורכגעמאכט א זעהר אונרוהיגע נאכט.

פראנצויזישע אקטיווע ארמעע ווערט פערקלענערט.

פאריז, 26 (ספ. טעל.) „לא מאטען” בעריכטעט, אז מיט'ן איינפיהרען דאס איינ־יאהריגע מיליטער־דינסט וועט די צאהל פון דער פראנצויזישער ארמעע פערקלענערט ווערען אין פערגלייך מיט'ן יאהר 1914 אויף 350 טויזענד פערזאן.

שכירות פון פראנצויזישען פרעזידענט.

פאריז, 25. (ספ. טעל.) דער פארלאמענט האט בעשטימט א נאנשע פאר'ן פרעזידענט פון דער פראנצויזישער רעפובליק — 3 מיליאן מיט 600 טויזענד פראנק יעהרליך.

Dr. med. I. WAJNBERG
CEGIELNIANA 47, tel. 26-02
אינערליכע קראנקהייטען. ספעציעל פאר לונגען־און הארץ־קראנקהייטען, בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג־זון. אין דערהיים פון 3—5 נאכמיטאג.
צוריקגעקעהרט.

קאנפערענצען וועגען בודזשעט.

ווארשא, 26 (אטע) נעכטען האט דער סיים־מארשאלעק דאשינסקי קאנפערירט מיט'ן דעפוטאט ווייזשיקאווסקי (וויזוואלעניע) וועגען דעם סיים־בודזשעט. דעפ. ווייזשיקאווסקי איז רעפערענט פון דער סיים־קאמיסיע.

ווארשא, 26 (אטע) אויף מיטוואך האט דער סענאט־מארשאלעק שימאנסקי צוזאמענגערופען א זיצונג פון סעניארען־קאנווענט כדי ארומצורעדען מיט זיי די בודזשעט־פראגען.

ווארשא, 26 (אטע) דער סאוויעטישער געזאנדטער באגאמאלאוו האט נעכטען אפגעשטאטעט א וויזיט דעם סיים־מארשאלעק דאשינסקי.

ווארשא, 26 (טעלעפאניש פון אונזער קא־רעספאנדענט) פרעמיער בארטעל האט היינט אויפגענומען דעם אינערן־מיניסטער סקלאדקאווסקי און דעפ. ווראבלעווסקי און מיט זיי קאנפערירט וועגען בודזשעט; אויף דער דינסטאג'דיגער זיצונג פון דער בודזשעט־קאמיסיע וועט מיניסטער סקלאד־קאווסקי וואהרשיינליך ענטפערען אויף דער קריטיק פון די דעפוטאטען גרינבוים און טראמפטשינסקי.

ווארשא, 26 (טעלעפאניש פון אונזער קא־רעספאנדענט) פרעמיער בארטעל האט היינט אויפגענומען אויף א פרישטיק דעם אמעריקאנער גע־זאנדטען סטעפזאן און דעם ראטגעבער דעוועי.

פערוואנדעלט אין ארבייטער־קלובען

די כאר־שוהלען אין סאמארא און ניקאלאיעווסק.

ריגע, (יט"א) די קאנפערענץ פון די יודישע קאמוניסטען אין ניקאלאיעווסק האט אנגענומען א רעזאלוציע וועגען פערוואנדלען די ניקאלאיעווסקער כאר־שוהל אין אנ'ארבייטער־קלוב. נאכ'ן אנ־נעהמען די רעזאלוציע האבען די אנטיילנעהמער פון דער קאנפערענץ געבילדעט א צוג און אונטער די קלאנגען פון ארקעסטער אוועקגעגאנגען צום אויס־פיהר־קאמיטעט. נאכ'ן בעקענען זיך מיט דער רעזא־לוציע האט דער פלענום בעשלאסען צו פערוואנדלען די כאר־שוהל אין א קלוב.

אויך דער סאמארער קרייז־אויספיהר־קאמי־טעט האט בעשלאסען צו פערוואנדלען די גרויסע כאר־שוהל אין סאמארא אין אנ'ארבייטער־קלוב.

8 יודען אין נייעם אמעריקאנער קאנגרעס.

ניו־יארק, (יט"א) אין דעם נייעם קאנג־רעס פון די פעראייניגטע שטאטען זענען דא 8 יודען. ד.ה. מיט דריי יודען ווייניגער ווי אין לעצטען קאנג־רעס. אלע 8 יודען זענען ווידער־ערוועהלטע מיט־גלידער פון פריהערדיגען קאנגרעס. פון די אכט זע־נען פינף רעמאקראטען, צוויי רעפובליקאנער און איינער פון א פעראייניגטער רעפובליקאניש־דעמא־קראטישער ליסטע. די פינף דעמאקראטען זענען: עמנואל מעלער, סעמועל ריקשטיין, וויליאם מירא־וויטש און סאל בלום פון ניו־יארק און אראלף סאבאט פון טשיקאגא. די צוויי רעפובליקאנער זענען: בנימן גאלדער פון פענסילוואניען און אייזיק באכראך פון ניו־דזשורי. אויף דער פעראייניגטער רעפובלי־קאניש־דעמאקראטישער ליסטע איז געוועהלט געווא־רען די יודישע פרוי פלארענס קאהן.

געגרינדעט א פעדעראציע פון ליטווישע יודען אין אמעריקא.

ניו־יארק, (יט"א) דא איז אפגעהאלטען גע־ווארען א קאנפערענץ, אין וועלכער עס האבען זיך בעטייליגט דעלעגאטען פון אלע פעראיינען פון די ליטווישע יודען אין אמעריקע.

מיט גרויסע רעדעס זענען ארויסגעטרעטען דר. פעלדשטיין, וועלכער איז דעלעגירט געווארען דורך דאס ליטווישע יודענטום און דער בעקאנטער העב־ברעאישער ריכטער שאול טשערניכאווסקי, וועל־כער איז געקומען קיין ניו־יארק אין שליחות פון דער תרבות־ארגאניזאציע אין ליטע.

די קאנפערענץ האט בעשלאסען צו גרינדען א פעדעראציע פון ליטווישע יודען אין די פעראיי־ניגטע שטאטען, וואס שטעלט זיך פאר א ציל צו שטיצען ווירטשאפטליך, און קולטורעל די יודען אין ליטע.

אין נאמען פון דער ליטווישער רעגירונג האט בעגריסט די קאנפערענץ דער ליטווישער געזאנד־טער אין וואשינגטאן האלוטים.

דר. עדווארד טשעיז, וועלכער איז אויסגע־וועהלט געווארען אלס פארזיצער פון דער פעדערא־ציע, האט גלייך געשפענדעט 25,000 דאלאר פאר די העברעאישע תרבות־שולען אין ליטע.

דער ליטווישער פרעמיער־מיניסטער האט צו־געשיקט צו דער קאנפערענץ א בעגריסונגס־דע־פעשע אין וועלכער ער דריקט אויס זיין הערצליכען דאנק די יודען פון אמעריקע, וואס שטאמען פון ליטע, און וועלכע האבען פיל מיטגעהאלפען אויסצו־קעמפען די ליטווישע אונאפהענגיגקייט.”

אנטיסעמיטישע סטודענטען בעפאלען יודען

גרויסע געשלעגען אויף ווילנער גאס.

פון ווילנע שרייבט מען:

זונטאג א זייגער האלב איינס בייטאכט איז אויף ווילנער גאס פארגעקומען א אנטיסעמיטישער אר־רויסטריט פון סטודענטען־קארפאראנטען, וואס האט זיך פערענדיגט מיט א גרויסען געשלעג, צובייזלטע פנימער און פאליציי.

אנגעהויבען האט זיך דאס דערמיט, וואס פון טראקער גאס צו ווילנער איז געגאנגען א היבשע גרופע סטודענטען אין א לאנגער ריי, אלע סטו־דענטען זענען געווען בעוואפענט מיט דיקע שטעקענס.

די סטודענטען האבען געשריען און געטומעלט, דאך האט זיך נישט געפונען קיין איין פאליציאנט, וואס זאל זיי בערוהיגען דורך ארויפלעגען א מאנ־דאט־שטראף, וואס ווערט אזוי אפט פראקטיצירט למשל אויף רודניצקער גאס ווען א פערהארעוועט־טער רורכגעהער פערגעסט אריבערצוגעהן אויף דער ריכטיגער זייט.

גראר אין דער צייט, ווען די גרופע סטו־דענטען איז פערבייגעגאנגען נעבען ווילנער גאס האט זיך געענדיגט די פארשטעלונג אין פאלקס־טעאטער און די גאס איז געווארען פול מיט יודען, וואס זע־נען זיך רוהיג געגאנגען אהיים פון טעאטער.

די סטודענטען האבען דאן אנגעהויבען אונטער־צושטעלען די שטעקענס אונטער די פיס אזוי, אז עטליכע יודען זענען געפאלען. ס'איז ענטשטאנען א טומעל. א פאר איבערגעשראקענע פרויען האבען א געשריי געטון, אז סטודענטען בעוואפענט מיט שטעקענס שלאגען יודען.

ס'איז געווארען א פאניק. מענער און פרויען האבען זיך געווארפען אין די זייטיגע געסלעך.

די יודישע יוגענד האט זיך אבער נישט אר־בערגעשראקען פאר די סטודענטען און האט זיי געענטפערט מיט קלעפ. ס'איז אויסגעבראכען א גרויסער געשלעג. דער געשלעג איז פארגעקומען נע־בען זאל פון „סאקאל” וואו ס'איז פארגעקומען א קריסטליכע „זאבאווע”. אויף די געשרייען זענען פון דער „זאבאווע” ארויסגעלאפען פיל קריסטליכע יונגעלייט פון וואס דער געשלעג האט זיך נאך מעהר צובראכען. ביידע צדדים האבען בעקומען קלעפ.

דערווייל איז אויפ'ן גרויסען טומעל אנגעקומען פאליציי, אין דע באמענט ווען איינער פון די סטודענטען האט ארויסגעכאפט א רעוואלווער.

דערזעהענדיג פאליציי זענען זיך די סטודענטען צולאפען, ס'זענען געבליבען בלויז צוויי סטודענטען פון זיי דער, וואס האט געדראהט מיט א רעוואלווער.

לויט די פארערונג פון די ביישטעהענדע איז גע־גען די צוויי סטודענטען צונויפגעשטעלט געווארען א פראטאקאל, אין וועלכען ס'איז אויך בעמערקט גע־ווארען אז איינער פון די אנפאלער האט געדראהט מיט א רעוואלווער.

שפעטער איז דער פאליציי דאך געלונגען צו פערהאלטען צוועלף מאן פון די אוואנטוריסטען, וועלכע האבען געוואלט ארויסרופען א צווייטען געשלעג.

אלע פערהאלטענע זענען אפגעפיהרט געווארען אין פאליציי־קאמיסאריאט וואו ס'איז געגען זיי צו־נויפגעשטעלט געווארען א פראטאקאל.

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאנא 43, טעל. 32־41
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מענער־ליכע קראנקהייטען. היי זונ מיט קווארץ־לאמפען (האר־אויספאל)
נעהמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אווענד.

א שיסעריי ביי דער פויליש־ליטווישער גרעניץ

צוליב א שמוגלער.

ווארשא, 26. (אטע) ווי עס ווערט מיטגע־טיילט פון ווארשא, איז ביי דער פויליש־ליטווי־שער גרעניץ ווידער געקומען צו צוזאמענשטויסען.

דער פוילישער בעריכט טיילט מיט, אז בעת א פוילישער פאטרול האט געוואלט אויפ'ן פויל־שען בארען ארעסטירען א שמוגלער, איז דער פא־טרול בעשאסען געווארען פון דער ליטווישער גרע־נעץ־וואך. דער פוילישער פאטרול האט דאן גע־ענטפערט מיט פייער און געצוואונגען די ליטווישע זעלנער זיך צוריקצוציהען.

ס'איז דא א פערדאכט, אז דער שמוגלער איז געשיקט געווארען דורכ'ן ליטווישען פאטרול. דער שמוגלער איז פערהאלטען געווארען און די פוילישע מאכט האט וועגען דעם פאל מיטגעטיילט דער ליטווישער מאכט און געפאדערט צו בעשטראפען דעם שולדיגען.

זעלבסטמארד אין קירך בעת א חתונה.

ווארשא, 26. (אטע) אין א ווארשעווער קירך איז זונטאג פארגעקומען א חתונה פון א יונג פאר. אין מיטען דער חופה־צערעמאניע האט זיך פלוצ־לונג דערהערט א שאס. אין קירך איז אויסגע־בראכען א פאניק און באלד דערויף האט מען גע־זעהען ליגען אין א קאלוזשע בלוט א יונגענמאן, וועלכער האט זיך אליין דערשאסען. דער זעלבסט־מערדער איז שוין געווען טויט. אין זיין טאש האט מען געפונען א צעטעל, אז ער איז בעגאנגען זעלבסט־מארד צוליב אנ'ענטוישונג אין ליבע.

קרימער יודישע פויערים

געווינען פריזען אויף לאנדווירטשאפט־ליכער אויסשטעלונג.

מאסקווע (יט"א) פיל יודישע פויערים הא־בען בעקומען פריזען ביי דער ראיאנער ווירט־שאפטליכער אויסשטעלונג, וואס איז פארגעקומען אין יעווּפאטאריע.

250,000 דאלאר פאר ישיבת ר' יצחק אלחנן.

ניו־יארק, (י.ט.א.) אויף א פערזאמלונג פון מיטגלידער פון דער ישיבה ר' יצחק אלחנן איז געזאמעלט געווארען א סומע פון העכער 250,000 דאלאר פאר די נייע בנינים פון ישיבת ר' יצחק אלחנן.

צו דער עפענונג פון די נייע ישיבת־בנינים דארף געשאפען ווערען א מיליאן דאלאר, וואס זאל פערזיכערן די עקזיסטענץ פון דער ישיבה און רבנים־סעמינאר.

לארד מעלטשעט קויפט ערד־באדען ביי חיפה.

ירושלים, (י.ט.א.) לויט די מעלדונגען פון דער ארץ ישראל־פרעסע האט לארד מעלטשעט דורך זיין פערטרעטער אין ארץ־ישראל געקויפט 30,000 קוואדראט־פיק ערד ביי חיפה, וואו עס וועלען געבויט ווערען די לאגערן און ביוראען פון דער „ניטראן־געזעלשאפט”. די ערד־שטחים זענען געקויפט געווארען פאר 22,000 פונט.

Dr. med. J. LUBICZ
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
אייגענע פראצאווניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: וקלאדקעס אויף פלאטפוסען, קונסט־ליכע פיס, גארסעטען א. ז. וו.
עמפפאנגט פון 5—7 אין אווענד.

Dr. med. A. Uryson
קאנסטאנטינער 20, טעל. 35־85
נעמט אן פון 3 ביז 5 א זייגער נאכמיטאג.

פון 200—250 שטיהל
און 2 קאנצעלאריע־איינריכטונגען ווע־רען געזוכט צו קויפען פון באלד.
אפערטען אין אדמ. פאר „ק. ל.” 2746

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

27
דינסטאג
נאוועמבער
יד
כסלו תרפ"ט

זון-אויפגאנג 7.17
זון-אונטערגאנג 3.33

קריסטליכע פרוי פערנארט אידיש יונגעל

דאס פערשוואונדענע יונגעלע וואנדערט מיט דער קריסטליכער פרוי פון זגערזש דורך לאדז קיין זדונסקא-וואליא. — די פערצווייפעלטע יוד. מוטער געפינט צוריק איהר קינד.

(—) פערגאנגענעם דאנערשטאג איז די יודישע בעטלערין שרה באך פון סאלנא געפאהרען בעטלען מיט איהר 3—יעהריג קינד קיין זגערזש אין זגערזש האט זי זיך געטראפען מיט א קריסטליכע בעטלערין און זענען א גאנצען טאג צוזאמען געגאנגען.

אין אווענד האבען ביידע געוואלט אהיימגעהען צו פוס קיין לאדז. ס'האט אבער אנגעהויבען צו רעגנען און די קריסטליכע פרוי האט פארגעלעגט, אז זי וועט מיט'ן טראמוואי אהיימפאהרען מיט'ן קינד און אויף'ן באלוטער מארק וועט זי ווארטען אויף דער יודישער מוטער, וועלכע וועט צוריקאפנעהמען איהר קינד.

די פרוי באך איז נערן דערויף איינגעגאנגען, נאר ווי שרעקליך פערצווייפעלט איז זי געווארען ווען אנקומענדיג אויפ'ן באלוטער מארק, האט זי נישט געטראפען נישט די קריסטליכע בעטלערין און נישט איהר איינען קינד. ס'האט זיך אנגעהויבען ארומזוכעניש אין גאנץ לאדז. די אומגליקליכע מוטער איז געלאפען אין אלע קאמיסאריאטען, צו מורה-הוראות, אין רעדאקציעס אבער אין ערגעץ האט מען איהר נישט געקענט קיין עצה געבען.

דערווייל פערלויפט זיך פאלגענדע געשיכטע: זונטאג אין אווענד האט א יודישער פוהרמאן בעמערקט אויף דער סטאציע אין זדונסקא-וואליא א קריסטליכע פרוי, וועלכע פיהרט ארום א קינד מיט א יודישען אויסזעהן. דעם פוהרמאן איז דער עניו געווארען נאך מעהר פערדעכטיגט, ווייל דאס קינד האט געוויינט און גערערט אויף יודיש, בעת די קריסטליכע פרוי האט מיט אלע מיטלען געפרובט צו ווירקען, אז דאס קינד זאל נישט רעדען, דער פוהרמאן איז אוועקגעפאהרען צום זדונסקא-וואליער רב און איהם איבערגעגעבען די גאנצע געשיכטע. דער רב איז צוזאמען מיט א פאליציאנט אוועק אויפ'ן וואקזאל און די קריסטליכע פרוי, וועלכע האט נישט געקענט געבען קיין ערקלערונגען וועגען דעם קינד, איז אפגעשיקט געווארען אונטער א פאליצייאישער וואך אין לאדזער אויספארשונגס-אמט. צוזאמען מיט זיי איז אויך מיטגעקומען א מיטגליד פון דער יודישער קהלה אין זדונסקא וואליא.

נעכטען האט דער לאדזער אויספארשונגס-אמט ארורכגעפיהרט דעם ערשטען פערהער. ס'איז באלד קלאר געווארען, אז דאס קינד איז א יודישעס און ס'געהער נישט דע רקריסטליכער פרוי. דאך האט מען נישט געוואוסט, ווער די מוטער פון דעם קינד איז און ווי אזוי דאס קינד קומט צו איהר די יודישע קהלה אין לאדז האט דעריבער קוים כל געפועלט ביים אויספארשונגס-אמט, אז ז זאל ארויסגעבען דאס יודישע קינד, וועלכעס קהלה איז גרייט געווען אהעקצוגעבען אין אן אינטערנאט. די קריסטין אין פערהאלטען געווארע אין אויספארשונגס-אמט.

נעכטען נאכמיטאג איז צו אונז אין רעדאקציע ווידער געקומען די פרוי שרה באך און נאכגע פרעגט צי מיר האבען נישט עפיס ידיעות וועגען איהר קינד. ביי אונז איז געווארען אויפפאלענד, צ דאס קינד פון זדונסקא וואליע געהער נישט דער פרוי שרה באך, מיר זענען גלייך אוועק מיט דער פרוי אין אויספארשונגס-אמט און דארט איז פארגעקומען די ריהרענדע סצענע, ווען דאס יונגעל האט זיך ארויסגעשטעלט אלס קינד פון דער פרוי באך.

דאס קינד איז איבערגעגעבען געווארען דער מוטער, צו וואס די קריסטליכע פרוי האט געוואלט צונעהמען דאס קינד איז נישט פעסטגעשטעלט געווארען. ס'איז אבער פערהאן א פערדאכט, אז די קריסטין איז נישט ביים קלארען זינען.

—:0:—

אפגעלעגט דעם פראצעס וועגען אנפאל אויף א אמוניציע-לאגער

(וו) די מיליטערישע מאכט האט בשעתו בעקומען א מעלדונג, אז אין רעגני (אונטער לאדז) וואו עס געפינען זיך די אמוניציע-לאגערען פון ה. א. ק. 4, האט מען געמאכט אנ'אנפאל אויף די אמוניציע-לאגערען. די גענויע אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז דעם אנפאל האט אויסגעפיהרט דער קאנאניער טרעמבליוק, וועלכער האט דעמאלט געדינט אין די אמוניציע-לאגערען. ער האט עטליכע מאל אויסגעשאסען אין דער אפטיילונג וואו עס האבען זיך געפונען אין א גרויסער צאהל באמבעס, וועלכע ווערען גענוצט ביי לופט-פליהער. נאך דער ענערגישער און גענויער אויספארשונג האט מען טרעמבליוק'ען ארעסטירט. עס איז איהם אבער געלונגען פונ'ם ארעסט צו אנטלויפען. אויף דער פריי האט ער זיך פערבונדען מיט א גרופע קאמוניסטען.

די זשאנדארמעריע איז געפאלען אויף די שפורען פון טרעמבליוק'ען און איהם ארעסטירט.

אין מיליטערישען קרייז-געריכט האט נעכטען דארפט פארקומען דער פראצעס געגען דעם בעשולדיגטען, וועלכען עס דראהט טויט-שטראף.

צוליב דעם אבער, וואס עס האבען זיך נישט געשטעלט א פאר וויכטיגע עדות און צווישען זיי אנ'עקספערט, איז דער פראצעס אפגעלעגט געווארען.

מארד-פראצעסע.

(2) אין קרייז-געריכט איז נעכטען פארגעקומען דער פראצעס געגען א געוויסען קאלאסא פון זגערזש, וועלכער איז בעשולדיגט געווארען אין ערמארדען מיט א מעסער זיינס א כוסה-פרודער סטאנישעווסקי, דער ראזינער מארד איז דעם 26-טען סעפטעמבער פארגעקומען אין א רעסטאראן אין זגערזש בעת א מחלוקה צווישען צוויי שכ'ר'ע „קאמעראדען". דער בעשולדיגטער האט זיך פערטיידיגט דערמיט וואס ער האט זיך בענוצט מיט'ן מעסער צו פערטיידיגען זיין איינען לעבען, ווייל סטאנישעווסקי, וועלכער איז געווען שטארקער פון איהם, האט אויך גערדאהט מיט א מעסער.

דאס געריכט האט גענומען אין אכט מילדערנדע אומשטענדען און פערמשפעט קאלאסא אויף 1 יאהר טורמע.

(2) נעכטען איז פאר'ן קרייז-געריכט פארגעקומען דער פראצעס געגען דעם סאלטים פון דארף בוגאי הייסקעהר און ערווארד פאללא, וועלכע זענען בעשולדיגט געווארען אז זיי האבען מיט א שטעקען דערהרגעט א בעטלער יוזעף כאינא, וועלכער איז געקומען אין דארף און געבעטען מען זאל איהם ערלויבען איבערצונעכטיגען.

די בעשולדיגטע זענען זיך נישט מודה און ערקלערען, אז זיי זענען דאמאלט געווען שיכור און האבען נישט געוואוסט וואס זיי טוען.

דאס געריכט האט ביידע בעשולדיגטע פערמשפעט צו צוויי יאהר טורמע און אויסגעטוישט אויף אויסבעסערונגס-הויז.

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1908.

היינט דארפען זיך רעגיסטרירען אלע געבוירענע אין 1908 י. וועלכע וואוינען אין 13. פאליציי-קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען:

M. N, O. P. R. S.

די רעגיסטראציע קומט פאר אין לאקאל פון מיליטעריש-פאליצייאישען ביורא ביים מאגיסטראט (פיעטרקאווער 212) און קומט פאר פון 8.15 ביז 1 א זייגער בייטאג.

קאנטראל-פערזאמלונגען פאר רעזערוויסטען.

(—) אויף נאווא-טארגאווא 18 דארפען זיך היינט מעלדען די געבוירענע אין 1887, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 2. 3. 5. 8. 9. און 11 פאליציי-קאמיסאריאט און זייערע נעמען הויבען זיך אן

M. N. O. P. R. S. T. U. W. Z.

אויף קאנסטאנטינער 62 דארפען זיך היינט מעלדען די געבוירענע אין י. 1901, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9, און 11 פאליציי-קאמיסאריאטען אויף די בוכשטאבען

R. S T. U. W. Z.

היינט דארפען זיך שטעלען אויף לעשנא 9, די רעזערוויסטען פון 1903 י. וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 13-טען קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן אויף די בוכשטאבען:

P. R. S. T. U. W. Z.

מארגען — פון 14 פאליציי-קאמיסאריאט אויף

A. B. C. D. E. F. G. H.

אויף נאווא-צעגעלניאנא 51, דארפען זיך מעלדען די רעזערוויסטען פון 1891 י., וואס וואוינען אין 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 פאליציי-קאמיסאריאט, מיט די פאמיליען-נעמען אויף אלע בוכשטאבען.

מארגען — פון 1890 יאהר פון 1, 4 און 7 קאמיסאריאט אויף אלע בוכשטאבען.

דער ערשטער שניי.

(2) נעכטען 4 א זייגער פארטאגס איז ארויסגעפאלען דער ערשטער שניי אין לאדז. די טעמפעראטור איז שטארק געפאלען און ס'איז געווארען קאלט. דער שניי איז געפאלען אין פערלויף פון א האלבע שעה.

פערשידענעס.

(—) אברהם טייטעלבוים פון שקאלנא 8 ווערט זעהר געבעטען ארייננצוקומען צו אונז אין רעדאקציע היינט צווישען 6 און 8 אין אווענד.

„ארט".

קיין לאדז קומט דינסטאג צופאהרען אין אינטערעסען פון „ארט" דער בעוואוסטער טוער, מיטגליד פון דער וועלט-עקזעקוטיוו פון „ארט" ה' אהרן סינגאלאווסקי.

עלעקטרי אין די פארשטעט.

נעכטען איז צווישען די פארשטעהער פון מאגיסטראט און דער לאדזער עלעקטראווניע פארגעקומען א קאנפערענץ וועגען בעלייכטען די שטאט און די פארשטעט. נאך א לענגערע דיסקוסיע איז צוזאמענגעשטעלט געווארען א פראיעקט פון אנ'אפמאך צווישען דעם מאגיסטראט מיט דער עלעקטראווניע. דער אפמאך דארף בעשטעטיגט ווערען דורכ'ן שטאט-ראט און דורך דעם ארבייטס-מיניסטעריום. לויט דעם אפמאך איז די עלעקטראווניע מחויב צו בעלייכטען אלע אריינפאהר-גאסען מיט עלעקטרישע לאמפען פון 500 וואט. פאר אריינפאהר-גאסען ווערען גערעכענט אלע די וועלכע לויפען ארויס פון די גרעניצע ןפון דער שטאט און בינדען זיך מיט אנדערע שטעטלעך. די איבריגע גאסען וועלען זיין בעלויכטען מיט לאמפען פון 300 ביז 100 וואט. לויט'ן אפמאך דארף די עלעקטראווניע רעמאנטירען די עלעקטרישע אינסטאלאציע אויף אלעקסאנדער, זגערזשער, פאביאניצער און לאגעווניצקא גאסען אויף 500 וואט-לאמפען אויף אייזערנע סלופעס און אונטערערדישע קאבלען. דער אפמאך איז געשלאסען אויף צעהן יאהר.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87
ספעציעל ארצט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אוו.

יודישער קאמער-טעאטער
לייטונג: מ. בראדערזאן.

„ארט"
זאכאדניא 43
היינט - 1 פארשטעלונג:
אנהויב 9.30 א זייגער אווענד
„אליץ טאנצט"
אינסצעניזירטע לעגענדע אין 2 אקטען מיט פראלאג, אינטערמעצא און עפילאג.
1) שטארקער פון טויט
2) ליבשאפט שיפט.
3) אונזערע קינדער.
4) אין ווילדען וואלד.
5) ווען ווייבער שווייגען.
6) וואס יעדער טהוט.
7) אליץ טאנצט.
הנחה-בילעטען זענען היינט גילטיג.
ליטער. לייטער: מ. בראדערזאן. מוזיק. לייטער: דוד בייגעלמאן. דעקאראציעס און קאסטיומען—ד. מאטום און ש. בלום. קאנפערענסיערן: י. רייננלאס און מ. נעלקען

אפטייקען

היינט'ע נאכט-דיזשורען.

(2) נ. אנטאניעוויטש (פאביאניצער 50), ק. קאנדזשינסקי (פיעטריקאווער 164), וו. סאקאלעוויטש (פשעיאזד 19), ר. רעמבעלינסקי (אנדזשעיא 28), י. זגודעלעוויטש (פיעטריקאווער 25), קאספערקעוויטש (זגערזשער 54), ס. טראווקאווסקא (בזשעזשינסקא 56), א. סאראווסקא (זגערזשער 57), ה. דוטקיעוויטש (זגערזשער 97), ז. גארטשינסקי (פשעיאזד 59), א. שימאנסקי (פשעגדזשעלניאנא 75), א. בוסע (זשגאוסקא 59).

פון סוחרים-פעראיין.

דער צענטראלער סוחרים-פעראיין (פיעטריקאווער 10) טיילט מיט, אז ביטעס וועגען ארייניפיהר פון רעגלאמענטירטע סחורות אויפ'ן ערשטען קווארטאל פון 1929 י. ווערען אנגענומען ביז'ן 7 דעצעמבער אין קאנצלאריע פון פעראיין.

פארפאלען.

(2) נעכטען איז אויף פיעטריקאווער 307 ארויסגעפאלען פון טראמוואי די 23-יעהריגע נאטאליע ווישינסקא. דער פערוואונדעטער האט די פאגאטאוויע ערטיילט הילף.

באהן-קאטאסטראפע.

(—) נעכטען איז אויפ'ן קאלישער באהן-הויף אויף א זייטיגער באהן-ליני'עס פארגעקומען א קאטאסטראפע צוליב דער אונפארזיכטיגקייט פון משיניסט פיאטרקאווסקי. דער משיניסט האט צו א משאזוג צוגעטשעפעט עטליכע לעדיגע וואגאנעס. דער משיניסט האט אבער מיט'ן לאקאמאטיוו געגעבען די וואגאנעס אזא שטארקען שטויס, אז זיי זענען ארויס פון די שינעס און זענען טיילוויז בעשעדיגט געווארען. דער משיניסט פיאטרקאווסקי איז ארעסטירט געווארען.

קלישען
צו דרוקעריי'ען, פערלאגען, רעקלאמען
פערטיגט אויס
WYTWÓRNIA KLISZ „GALWANO" PIOTRKOWSKA 101 TEL 57-66

Dr. Z. Rakowski
קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81

אַ נייע ווענדונג

נאָך דעם נצחון פון סיים.

ווי בעקאַנט, קומען איצט פאָר אין דער בודזשעט-קאָמיסיע ביים סיים די דעבאַטען איבער דעם מלוכה-בודזשעט. דער הויפּט-קאַמף אין דער קאָמיסיע האָט זיך, ווי מ'האָט געראַפט ערוואַרטען, צופלאַקערט הויפּטזעכליך אַרום דעם, וואָס די רעגירונג האָט איבערגעשריטען איהר פּרעלימינירטען בודזשעט אויף אַ סכום פון איבער אַ האַלבען מיליאַרד זלאָטים, שוין ביים סאַמע אָנהייב פון די זיצונגען פון דער קאָמיסיע האָט זיך בולט אַרויסגעוויזען די אָפּאָזיציאָנעלע שטעלונג פון דער סיים-מעהרהייט לגבי דער רעגירונג, וועלכע רעכענט זיך להלוטין נישט מיט די וואונשען פון סיים און בעשטימט די צוגאַב-קרעדיטען, ווי איהר אַליין געפעלט. די לינקע קלובען פון סיים, ווי למשל, די פּ.פּ.ס., „וויזוואָלעניע" און די „סטראָנ. כלאָפּסקיע" האָבען אַפילו אַלס פּראָטעסט געגען דעם, וואָס די רעגירונג פיהרט נישט אויס די סיים-בעשלוסען, בנוגע דעם בודזשעט, דעמאָנסטראַטיוו צוריקגעצויגען זייערע רעפערענטען איבערן בודזשעט, איבערלאָזענדיג פאַר זיך נאָר די רעפעראַטען וועגען די בודזשעטען פון סיים און סענאַט און פון דער קאָנטראָל-קאַמער.

הכלל, די אַטמאָספער אין דער בודזשעט-קאָמיסיע איז צוליב דעם טעם געוואָרען אַזוי אָנגעשטרענגט, אַז ס'האָט שיער נישט געהאַלטען דערביי, אַז די דיסקוסיע זאָל אינגאַנצען איבערגעריסען ווערען.

דער פינאַנץ-מיניסטער ה' טשעכאָוויטש האָט דעריבער אויף דער נאָהענטסטער זיצונג געהאַלטען אין דער בודזשעט-קאָמיסיע אַן עקספּאָזע. ער האָט אָבער מיט איהר להלוטין נישט בעפרידיגט די אָפּאָזיציע. דער מיניסטער האָט נאָך אַמאָל איבערגע'חזר'ט כמעט אַלץ, וואָס ער האָט געזאָגט אויפ'ן סיים-פּלענום, ד. ה., אַז אונזער הייאָהריגע געדעטעניש איז אַ גוטע און בכן דאַרף מען נישט מורא האָבען פאַר דעם פּאַסיווען האַנדעלס-בילאַנס, והא ראיה די פאַראייניגטע שטאַטען האָבען אויך געהאַט 20 יאָהר כסדר אַ פּאַסיווען האַנדעלס-בילאַנס, און דאָך האָבען זיי דערגרייכט צו אַזאַ גוואַלדיגער אויפבליהונג. די בעסטע תרופה צו אַלץ זעהט ער אין פערגרעסערן אונזער עקספּאָרט קיין אויסלאַנד און אין דעם צופלוס פון אויסלענדישע קאַפּיטאַלען; אמת, אויף אַמעריקע איז איצט נישטאָ וואָס צו האָפען אָבער דערפאַר איז פערהאַן אויסזיכטען אויף פראַנקרייך, וואָס הויבט אָן צו שפּילען די ראָל פון באַנקיר פון אייראָפּע. דער מיניסטער גלויבט אויך נישט אין דער געפאַהר פון אַ נייעם ווירטשאַפטליכען קריזיס אָדער וואַלוטע-קריזיס באשר — זאָגט ער — פּוילען האָט איצט גוטע אויסזיכטען אויף צו בעקומען אויסלענדישע הלואות.

פערשטעהט זיך, אַז די עיקר פראַגע — פאַרוואָס דאַרף פּוילען האָבען אַזאַ גרויסען בודזשעט פון צוויי מיליאַרד מיט 800 מיליאָן זלאָטים, האָט דער מיניסטער נישט פערענטפערט; ער האָט אויך נישט אויפגעקלערט די סיבה, פאַרוואָס די רעגירונג האָט איבערגעכאַפּט דעם הייאָהריגען בודזשעט אויף גאַנצע 500 מיליאָן זלאָטים...

די אומצופרידענהייט מיט דעם מיניסטערס תשובה האָט זיך גלייך געלאָזט פיהלען אין די ווייטערדיגע רעדעס פון די דעפּוטאַטען.

אין דער ווייטערדיגער דיסקוסיע וועגען בודזשעט-פּרעלימינאַר האָט אויך אָנטיילגענומען אין נאָמען פון יודישען קאָלאָ דער דעפּ. ראָזמאַרין, וועלכער האָט אָנגעוויזען, אַז אונזער בודזשעט מאַכט אויס פאַקטיש נישט 2,800,000,000 זל., נאָר צוזאַמען מיט די קאָמונאַלע שטייערן גאַנצע 7 מיליאַרד, בעת אונזער גאַנצער געלד-אומלויף בעטרעפט קוים איין מיליאַרד מיט 400 מיליאָן זל. ער שטעלט זיך אויך אָפּ אויף דער עטאַטיסטישער פּאָליטיק פון דער רעגירונג, פון וועלכער עס ליידט הויפּטזעכליך די יודישע בעפעלקערונג, און זאָגט, אַז דאָס פערוואַנדלען דעם יודישען אַרבייטער אין אַ לומפען-פּראָלעטאַריער שלאָגט נישט נאָר איבער דער ווירטשאַפט פון לאַנד, נאָר ווירקט אויך אויף דער לאַגע פון פּוילישען פּאַרלאַמענט.

ס'מוז בעטאָנט ווערען, אַז די שטעלונג פון דער בודזשעט-קאָמיסיע צו דער רעגירונג איז דאָס מאָל געווען זעהר אַנ'אויסגעהאַלטענע און ווירדיגע און האָט דעריבער געבראַכט ניך צו ממשות'דיגע רעזולטאַטען. די סענסאַציאָנעלע ערקלערונג פונ'ם פּרעמיער באַרטעל איז אפשר געקומען גאַנץ אומגעריכט, אומערוואַרטעט פאַר דער בודזשעט-קאָמיסיע און פאַר'ן גאַנצען סיים, אָבער זי מוז בעטראַכט ווערען אַלס פּועל-יוצא פון דעם אויסגעהאַלטענעם קאַמף, וואָס די בודזשעט-קאָמיסיע האָט די גאַנצע צייט געפיהרט פאַר איהרע רעכט.

פּרעמיער באַרטעל איז בעקאַנט אַלס פּראַקטישער און זאַכליכער פּאָליטיקער און וועט יעשט לאָזען פאַלען קיין ווערטער, וואָס האָבען הינטער זיך קיין יסוד נישט. זיין לעצטע ערקלערונג, וואָס ער האָט געמאַכט אין דער בודזשעט-קאָמיסיע, „אַז ער איז אַנ'אָנהענגער פון סאַנירען די בעציהונגען צווישען דעם סיים מיט דער רעגירונג און, אַז ער איז גרייט צו מאַכען אַלע נויטיגע אויסבעסערונגען, וואָס דער סיים וועט איהם אָנווייזען", איז זייער סימפּאַטיש און קען בעטראַכט ווערען אַלס אַנזאַג פון אַ נייער ווענדונג מצד דער רעגירונג לגבי דעם פּוילישען פּאַרלאַמענטאַריזם.

מעגליך, אַז די רעגירונג האָט ענדליך אַליין איינגעזעהן, דאָס דער וועג, מיט וועלכען זי איז די לעצטע פאַר יאָהר געגאַנגען, איז נישט קיין ריכטיגער, דער קאַמף געגען דעם פּאַרלאַמענטאַריזם איז אַ שטעקען מיט צוויי עקען, וואָס שלאָגט נישט נאָר די פאָלקס-פאָרטרעטונג, נאָר שטעלט אויך אין סכנה דעם יסוד פון דער גאַנצער מלוכה, און ס'איז דערדערבער נוס, וואָס די רעגירונג האָט בעצייטענס איינגעזעהען, איהר פעהלער און זוכט איצט צוריק שלום צו ווערען מיט'ן סיים.

צי די נייע ערקלערונג פונ'ם פּרעמיער באַרטעל בעדייט ווירקליך אַ נייע תקופה פאַר'ן פּוילישען פּאַרלאַמענטאַריזם — דאָס וועט אונז ווייזען די נאָהענטסטע צוקונפט.

ה. ל-ז.

די מעשה מיט'ן פייניגען דאָס יודישע מיידעל באַרשיי

רודערט אויף די עפענטליכע מיינונג אין סאָוועט-רוסלאַנד.

מאָסקווע, (יט"א) די ספּעציעלע קאָמיסיע, וואָס איז בעשטימט געוואָרען פון דער ווייס-רוסלענדישער קאָמוניסטישער פּאַרטיי צו אונטערזוכען די רדיפות געגען דער יודישער אַרבייטאָרין באַרשיי אין דער גלאָז-פאַבריק. „אָקטיאַבער" אין סוויסלאָטשקער ראַיאָן, האָט פערענדיגט איהר אַרבייט. אַלע בעשולדיגונגען געגען די כוליגאַנעס זענען בעשטעטיגט געוואָרען. עס איז אויך פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז די קאָמוניסטישע אַרבייטער אין דער פאַבריק האָבען צוגעקוקט שווייגענדיג, ווי מען האָט געפּייניגט דאָס יודישע מיידעל, און איינינע האָבען אַפילו געהאָלפען די כוליגאַנעס.

עס ווייזט זיך אַרויס, אַז די פאַקטען פון די רדיפות געגען באַרשיי זענען מיטגעטיילט געוואָרען דער קאָמוניסטישער ראַיאָן-קאָנפערענץ פון סוויסלאָטשקער קרייז, וואו די פאַבריק „אָקטיאַבר" געפינט זיך.

די קאָנפערענץ האָט אָבער די גאַנצע מעשה פערשוויגען. אויך די באָברויסקער צייטונג „קאָמוניסט" האָט געמאַכט אַ שווייג פון דער גאַנצער מעשה ביז די זאַך איז אויפגערעקט געוואָרען דורך די מינסקער צייטונגען. דער אָנפיהרער פון דער קאָמוניסטישער אַרבייט אין דער פאַבריק, פאַר וועמען באַרשיי האָט זיך בעקלאָגט, האָט נישט אָנגענומען קיין שריט אין דער זאַך.

אויף דעם פּלענום פון דער צענטראַלער פערוואַלטונג פון כעמיקער-פעראיין פון ווייס-רוסלאַנד, וואָס איז אָפּגעהאַלטען געוואָרען אין מינסק, האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די מעשה-באַרשיי איז נישט קיין צופעליגע פּאַסירונג. דער אַנטיסעמיטיזם הערשט שטאַרק די לעצטע צייט אין אַלע גלאָז-פאַבריקען און אין אַנדערע אונטערנעהמונגען פון דער כעמישער אינדוסטריע אין ווייס-רוסלאַנד. דער אַנטיסעמיטיזם פערכאַפּט אָפטמאָל אויך מיטגלידער פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי און קאָמסאָמאָלצעס.

דער פּלענום האָט בעשלאָסען אָפּצואָגען פון זיין אַמט דעם פאָרזיצער פון קאָמיטעט, וואָס פיהרט מיט דער קאָמוניסטישער אַרבייט אין פאַבריק מאַזיר. לויט אַ בעשלוס פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי פון באָברויסקער ראַיאָן וועלען אַלע קאָמסאָמאָלצעס אין דער פאַבריק, וועלכע האָבען אָרעהו שווייגענדיג צוגעקוקט צו די רדיפות, אָדער אין זיי אַנטייל גענומען אויסגעשלאָסען ווערען פון דער פּאַרטיי. דער סעקרעטאַר פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי פון סוויסלאָטשקער ראַיאָן, וועלכער האָט געוואוסט פון די כוליגאַנישע מעשים און אויף זיי נישט רעאַגירט, וועט אָפּגעזאָגט ווערען פון זיין אַמט. אַ שטרענגער פאָרוואורף וועט געגעבען ווערען דעם רעדאַקטאָר פון דער באָברויסקער צייטונג „קאָמוניסט", דערפאַר, וואָס ער האָט נישט פערעפענטליכט די פאַקטען גלייך ווי ער האָט זיך וועגען זיי דערוואוסט.

די מעשה באַרשיי האָט אויפגערודערט שטאַרק די עפענטליכע מיינונג אין רוסלאַנד. אַלע קאָמוניסטישע צייטונגען אין מאָסקווע דרוקען אויספיהרליכע בעריכטען וועגען דעם ענין. די „פּראַוודאַ" פאָדערט, אַז אַלע שולדיגע אין דער מעשה באַרשיי זאָלען שטרענג בעשטראָפט ווערען.

——:0:——

צוליב איין יודיש מיידעל

אַ מחלוקה צווישען אַ שיפס-קאַמפּאַניע און דער אַמעריקאַנער רעגירונג.

וואַשינגטאָן, (י.ט.א.) צווישען דער „באַלטיק אַמעריקאַן ליין" און דעם אימיגראַציאָנס-דעפּאַרטאַמענט קומט פאָר אַ שווערער קאַמף צוליב אַ יודיש מיידעל, עלקע קאַפּלאַן, וואָס, לויט די אימיגראַציאָנס-געזעצען האָט זי נישט געטאָרט קומען קיין אַמעריקאַ, און די שיפס-קאַמפּאַניע האָט זי פונדעסטוועגען געבראַכט. דער אימיגראַציאָנס-דעפּאַרטאַמענט האָט דעריבער בעשטראָפט די שיפס-קאַמפּאַניע מיט 200 דאָלאַר שטראָף פאַר עובר זיין אויף די אימיגראַציאָנס געזעצען.

צוליב אורזאַכען, וועלכע ווערען נישט אַרויסגעזאָגט, האָט מען דאָס מיידעל קאַפּלאַן נישט צוריקגעשיקט קיין אייראָפּאַ, נאָר מען האָט איהר ערלויבט געזעצליך דאָ צו בלייבען, נישט קוקענדיג דערויף, וואָס זי קען נישט לייענען און נישט שרייבען. וועגען דעם האָט זיך דערוואוסט די שיפס-קאַמפּאַניע און איצט בעמיהט זיך די קאַמפּאַניע צוריקבעקומען די 200 דאָלאַר שטראָף.

די טענות, וואָס די קאַמפּאַניע גיט אָן, זענען, אַז אויב מען האָט ערלויבט דעם מיידעל צו בלייבען אין אַמעריקאַ איז די שיפס-קאַמפּאַניע ממילא נישט בעגאַנגען קיין שום פערברעכען דערמיט, וואָס זי האָט דאָס מיידעל געבראַכט פון אייראָפּאַ קיין אַמעריקאַ און די 200 דאָלאַר שטראָף דאַרפען דעריבער איהר איצט אומגעקעהרט ווערען.

גאַנץ אַנ'ערש איז די מיינונג פון אימיגראַציאָנס-דעפּאַרטאַמענט, וועלכער טענה'ט, אַז די אימיגראַנטקע איז טאַקע דערלויבט געוואָרען צו בלייבען אין אַמעריקאַ, אָבער דאָס הייסט נאָך נישט, אַז די שיפס-קאַמפּאַניע האָט געהאַט אַ רעכט איהר אַרויפצונעהמען אויף אַ שיף און איהר ברענגען קיין אַמעריקאַ, אין דער צייט ווען די אַדמיניסטראַציע פון דער שיף ווייסט גאַנץ גוט, אַז עס איז געגען די אַמעריקאַנער געזעצען צו פיהרען קיין אַמעריקאַ אַזעלכע אימיגראַנטען, וואָס קענען נישט לייענען און שרייבען.

די יודישע אימיגראַנטקע צוליב וועמען דער קאַמף קומט איצט פאָר איז אָנגעקומען קיין אַמעריקאַ אויף דער שיף „עסטאָניאַ" דעם 2-טען פעברואַר 1923, און געפינט זיך אין אַמעריקאַ די גאַנצע צייט.

די יודישע פּאָליטישע בעראַטונגען אין פּאַריז.

געשאַפען אַ קאָמיטעט פאַר דער צוזאַמענאַרבייט מיט'ן ראַט פאַר דעם רעכט פון די יודישע מינדערהייטען.

(בריף פון פּאַריז).

ווי בעוואוסט זענען, די טעג, אין פּאַריז פאַרגעקומען בעראַטונגען געווידמעט דער לאַגע פון די יודישע קבוצים אין די לענדער פון מזרח און דרום-מזרח אייראָפּאַ, ווי אויך דער יודישער טעטיגקייט אויפ'ן אינטערנאַציאָנאַלען געביט מיט'ן ציל צו פערטיידיגען די יודישע רעכט. אויף די ראַזיגע פערזאַמלונגען זענען איינגעלאַדען געוואָרען די אַנגעזעהענסטע פאָרשטעהער פון פערשידענע טענדענצען און קרייזען פון דער יודיש-רוסישער עמיגראַציע אין פּאַריז.

אַדוואָקאַט גאָלדשטיין עפענט דעם אָוונד מיט אַ קורצע רעדע, אין וועלכען ער כאַראַקטעריזירט אין עטליכע שטריכען די לאַגע פון יודישען פאָלק;

ה' מאָצקין האַלט נאָכדעם אַ לענגערען פאָרטראַג וועגען דער לאַגע פון די יודישע מינדערהייטען אין מזרח און דרום-מזרח אייראָפּע. ער בעטאָנט אין זיינע אויספיהרונגען, די דרינגענדע נויטיגקייט צו פערשטאַרקען די יודישע פאָרשטעהערשאַפט פאַר די אינטערנאַציאָנאַלע אינסטיטוציעס, וועלכע זענען בערופען זיך צו פערנעהמען מיט די יודישע רעכט. ער ציהט רעכנליכען די אויפמערקזאַמקייט אויף דער פליכט פון די יודישע קערפּערשאַפטען, וועלכע זענען טעטיג אויף דעם געביט צו שאַפען איין איינהייטליכען פראָנט. ער שטרייכט אָבער, אין דער וועלכער צייט אונטער, אַז די אַקציע לטובת די יודישע רעכט דאַרף און מוז זיין אָנגעפיהרט אין איינקלאַנג מיט'ן רעכט פון די מינדערהייטען זיך פריי צו ענטוויקלען און צו גענוסען פון די זעלבע רעכט, ווי די מעהרהייט פעלקער.

ה' מאָצקינס פאָרטראַג רופט אַרויס זעהר לעבעדיגע ויכוחים, אין וועלכען עס בעטייליגען זיך צווישען אַנדערע די ה"ה: אַלפּערין, סליאָזבערג, ניידיטש און יעפּרויקין.

ה' סליאָזבערג זאָגט זיך קאַטעגאָריש אַרויס געגען פּרינציפּ פון בעשיצען די רעכט פון די יודען אַלס נאַציאָנאַלע מינדערהייטען. ער האַלט, אַז די עקזיסטענץ פון אַנ'אינטערטעריטאָריאַלער יודישער אינסטיטוציע צוליב דער פערטיידיגונג געגען רדיפות און ענטרעכטונגען קאָן נישט זיין נוצליך. די ראַזיגע אויפגאַבע קען ערפילט ווערען דורך די לאָקאַלע אָרגאַניזאַציעס.

די ה"ה ניידיטש יעפּרויקין און מאָצקין ענטפערען אויף ה' סליאָזבערגס אַרגומענטען. די לאַגע אין מזרח און דרום-מזרח אייראָפּע, וואו עס לעבען די פעראינטערעסירטע יודישע קבוצים, פאָדערט פון זיי אָנצופיהרען אַנ'אַנדערע פּאָליטיק ווי די יודען אין מערב-אייראָפּע. די ראַזיגע יודישע קבוצים זענען געצוואונגען צו שטעהן אויף דער וואַך פון זייערע רעכט און אַרויסצוגעהן פון גאָר אַנ'אַנדערען שטאַנדפּונקט בנוגע זייער פערטיידיגונג. די ראַזיגע קבוצים נויטיגען זיך אין אַ געמיינזאַמער אינסטיטוציע, וואָס זאָל זיין זייער פאָרשטעהערין פאַר די פערשידענע אינטערנאַציאָנאַלע אינסטאַנציעס און וואָס זאָל בולט אָפּשפּיגלען זייערע שטרעבונגען און נישט שטעהן אַזוי צו זאָגען אויסער זייער קאָנטראָלע. אַזאַ אינסטיטוציע איז געשאַפען געוואָרען אויף דער ציריכער קאָנפערענץ אונטערן נאָמען: „ראַט פאַר די רעכט פון די יודישע מינדערהייטען" (קאָמיטעט פון די יודישע דעלעגאַציעס")

ה' מאָצקין האָט רעפערירט אויף דער צווייטער פערזאַמלונג וועגען דער טעטיגקייט פון קאָמיטעט פון די יודישע דעלעגאַציעס:

דאָס אויסקעמפען פון די מינדערהייטס-רעכט אין די פערשידענע שלום אָפּמאַכען דאָס אָנערקענען פון די קאָנסטיטוציעס פון אַ רייהע מדינות, אַנדער אין זייערע דעקלאַראַציעס, בשעת זייער אַריינטרעטען אין פעלקער-בונד, די טעטיגקייט פאַר'ן פעלקער-בונד און די גרויסע אינטערנאַציאָנאַלע אָרגאַניזאַציעס, דער קאַמף געגען די פּאָגראָמען, בעת די יאָהרען פון די שרעקליכע פּוגעניות. די אַקציעס געגען פערשידענע רדיפות, גזירות א. אַ. וו. ווי אויך די גרויסע אַרבייט, וואָס איז אָפּגעטון געוואָרען, בשעת דעם שוואַרצבאַרד פּראָצעס.

ה' מאָצקין שטעלט זיך לענגער אָפּ אויף די אָנשטרענגונגען, וואָס זענען געמאַכט געוואָרען, כדי צו רעאָרגאַניזירען דעם קאָמיטעט און בענייען זיינע מאַנדאַטען, און וועלכע האָבען געפיהרט צו דער ציריכער קאָנפערענץ. ס'איז נישט ריכטיג — זאָגט ה' מאָצקין, אַז די ציריכער קאָנפערענץ איז נישט געווען אַ פולשטענדיג בערעכטיגטע פאָרשטעהערשאַפט פון די פעראינטערעסירטע יודישע קבוצים, ווי מען לאָזט עס הערען פון געוויסע יודישע קרייזען. 63 פאָרשטעהער פון 13 לענדער האָבען אַנטייל גענומען אין דער קאָנפערענץ צווישען זיי די יודישע פּאַרלאַמענטאַריער פון די לענדער פון מזרח און דרום-מזרח אייראָפּע, פאָרשטעהער פון די צענטראַלע יודישע קערפּערשאַפטען ווי אויך פון לענדער מעבר לים, אַפילו פון אַזעלכע ווייטע מדינות ווי דרום-אַפריקאַ, וואָס איז שייך די „אַליאַנס איזראַעליט אוניווערסאַל" און דעם „רושאָינט פאָריין קאָמיטע" זענען זיי איינגעלאַדען געוואָרען די ערשטע לערך 6 וואָכען פאַר דער ערעפנונג פון דער קאָנפערענץ: אויב די ראַזיגע אָרגאַניזאַציעס האָבען זיך אָפּגעזאָגט זיך צו בעטייליגען אין דער קאָנפערענץ צום גרויסען בעדויערן, פון די איניציאַטאָרען פון דער קאָנפערענץ איז דאָס געשעהן נישט מחמת פאָרמעלע סיבות, ווי מען האָט עס דאָ געזאָגט, נאָר צוליב טיפע פּרינציפּיעלע טעמים. אויף דער איינלאַדונג האָבען די ראַזיגע אָרגאַניזאַציעס קלאָר געענטפערט אַז זיי קענען זיך נישט בעטייליגען אין אַ קאָנפערענץ, וואָס גרופּירט יודישע פאָרשטעהער פון פערשידענע לענדער מיט'ן צוועק צו שאַפען אַנ'אינטערטעריטאָריאַלע קערפּערשאַפט פאַר'ן שוץ פון זייער רעכט, ווייל דאָס איז געגען זייער גאַנצער קאָנצעפּציע און פּראָגראַם.

נאָכדעם ווי עס ווערען געשלאָסען די דעבאַטען, ווערט אָנגענומען דער פאָרשלאַג פון ה' ניידיטש צו שאַפען אַ קאָמיטעט מיט דער אויפגאַבע מיטצואַרבייטען מיט דעם „ראַט פאַר די רעכט פון די יודישע מינדערהייטען".

עס ווערט אויסגעוועהלט אַ קאָמיטעט פון 5 מיטגלידער, וועלכע עס ווערט געגעבען דאָס רעכט צוקאָאָפּטירען אַנדערע מיטגלידער. דאָס זענען די ה"ה: דאָבּרי. גורעוויטש, גאָלדשטיין, קריינין און ניידיטש.

——=::::=——

אַ טאָכטער אַ משומדת בעשולדיגט איהר פאָטער און צוויי שוואָגערס אין אַ מאָרד און אונטערצינדונג.

דאָס לובלינער קרייז־געריכט האָט אויף דער אַרויספאָהר־סעסיע קיין קראַסנאָסטאַוו דעם 12־טען ה. מ. בעטראַכט אַ אויסערגעוועהנליכען פּראָצעס, וועלכער האָט געדויערט 3 טעג. געווען איז דאָס אַ „געוועהנליכער" דאָרפישער ענין: אונטערצינדען און מאָרד. דאָ אָבער האָבען זיך געקרייצט נאָך זייטיגע מאָמענטען: יודישע קאָנקורענץ און אנטאגאניזמען צווישען אַ משומדת׳טע מיט איהרע יודישע עלטערען. אַט דאָס אַלץ האָט פעראורזאַכט, אַז אויף דער בעשולדיגונגס־באַנק זענען אַוועקגעזעצט געוואָרען 6 איינוואוינער פון דאָרף מאַציעיאָב־סטאַרי, קראַסנאָסטאַווער פּאָוויאַט: וואָיצעך שעיקאָ 25 י. אַ. פראַנציִשעק שינדעל 39 י. אַ. קאַראָל וואליזלע 25 י. אַ. און שלמה האָניג 26 י. אַ. די לעצטע צוויי זענען איידעמס פון אָנגעקלאָגטען גרשון האָניג. די ערשטע דריי זענען אָנגעקלאָגט געוואָרען אין אונטערצינדען אַ הויז פון דאָרפישען איינוואוינער ערליכמאַן און אין דערהרגענען א געוויסען פעליקשאָווסקי און די לעצטע דריי — אין אָנרעדען די ערשטע צום אונטערצינדען און צום מאָרד.

דער ראַזינער פּראָצעס האָט אונטער זיך אַ זעהר אינטערעסאַנטע פאָר־געשיכטע: אין מאָנאַט אָקטאָבער 1916 איז אין דאָרף מאַציעיאָב־סטאַרי אויסגעבראָכען אַ שרפה אין הויז פון נחמיה ערליכמאַן. דאָס הויז איז פערברענט געוואָרען. די אויספאָרשונג האָט בעוויזען, אַז ד אָאיז פאָרגעקומען אַ אונטערצינדונג. ה׳ ערליכמאַן האָט אין דער ערשטער רייהע חושד געווען די פאַמיליע האָניג, אַז זיי האָבען דאָ סצוליב קאָנקורענץ אונטערגעצינדען דאָס הויז. אַ צייט לאַנג האָט זיך געצויגען די אויספאָרשונג אָבער נישט געפונענדיג קיין קאָנקרעטע בעווייזען געגען דער פאַמיליע האָניג איז די אויספאָרשונג ליקווידירט געוואָרען.

דעם 22.טען מערץ 1927 האָט מען אין וואַלד נעבען זעלבען דאָרף געפונען אַ טויטען קערפּער פון אַ יונגען פויער. דער קערפּער איז געווען מוראדיג צוהרגעט. די אויגען אויסגעשניטען, די אויערען צופּיסען, די הענד צובראָכען א. דגל. עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דער ערמאָרדעטער איז אַ געוויסער פעליקשאָווסקי פון זעלבען דאָרף. עס איז געפאַלען אַ חשד אויף אַ געוויסען יאַן וואַלק, אַז האָבענדיג פון לאַנג סכסוכים מיט פעליקשאָווסקי׳ן האָט ער איהם דאָ דערמאָרדעט. וואַלק איז אַרעסטירט געוואָרען. די אויספאָרשונג האָט אָבער קיין קאָנקרעטעס נישט געקאָנט פעסטשטעלען, וואַלק איז דעריבער בעפרייט געוואָרען און אויך דער ענין איז אַוועק אין דער פערגעסענהייט.

דעם 10־טען דעצעמבער 1927 האָט זיך צו דער פּאָליציי אין וויסאָקע געמאָלדען אַ געוויסער יאַן פּטאַשעק און דערצעהלט, אַז אונטערגעצינדען ערליכמאַנ׳ס הויז האָט אַ געוויסער שעיקאָ, ווען עס האָט דערצו געדונגען און אָנגערעדט די פאַמיליע האָניג. די לעצטע האָבען איהם פּטאַשעק׳ן אויך צוגערעדט אַנטיילצונעהמען אין דער אונטערצינדונג. פּאָליציי האָט דעריבער אָנגעהויבען אַ אויספאָרשונג און צווישען אַנדערע האָט אויך פּטאַשעקס פרוי עווגעניאַ אונטערגעשטיצט די ערקלערונגען פו זאיהר מאַן.

עווגעניאַ פּטאַשעק, וועמענס פריהערדיגער נאָמען איז געווען גיטעל האָניג האָט זיך מיט אַ צייט צוריק געשמדט און זי האָט דאָס ערקלערט, אַז איהרע עלטערן האָבען אָנגערעדט שעיקאָ׳ן אונטערצוצינדען ערליכמאַנס הויז, גיטעל האָט דערצעהלט פאַר דער פּאָליציי, אַז אין שטוב ביי איהרע עלטערן האָט זי געהערט ווי איהר מוטער האָט געריהמט שעיקאָ׳ן מיט פאָלגענדע ווערטער:

— „וואָיטעק (שעיקאָ) איז אַ כוואַט. ער האָט נישט געקאָנט אונטערצינדען פון אונטען און ער אַרויף אויפ׳ן דאַך און אונטערגעצינדען".

אויפ׳ן סמך פון די ראַזינע ערקלערונגען איז שעיקא אַרעסטירט געוואָרען. ער האָט זיך מודה געווען און דערצעהלט, אַז זיינע קאָלעגען וואליזלע און שינדעל, וועלכע האָבען זיך אויך בעטייליגט אין אונטערצינדען ערליכמאַנס הויז האָבען שפּעטער דערהרגעט אין וואַלד דעם פעליקשאָווסקי׳ן, וועלכער האָט געוואוסט פון דער אונטערצינדונג און געדראָהט מיט מעלדען דערפון אין דער פּאָליציי.

די פרוי פון ערמאָרדעטען פעליקשאָווסקי האָט ערקלערט, אַז איהר מאַן האָט איהר טאַקע געשיקט צו די האָניגס נאָך געלד, וואָ סויי האָבען איהר נישט געגעבען און דערפון איז געדרונגען, אַז די האָניגס האָבען אונטערגעשטעלט צו ערמאָרדען איהר מאַן, וועלכער האָט געוואָלט וועלען לאַ יחרץ געלד.

צום פּראָצעס זענען אַרויסגערופען געוואָרען 65 עדות. הונדערטער פויערען פון די אַרומיגע דערפער און יודען פון די שטעטלעך זענען געקומען צום ראַזינען פּראָצעס, וועלכער האָט דאָרט אַרויסגערופען אַ געוואַלדיגע פעראינטערעסירונג. די הויפּט־עדות זענען דאָ געווען די משומדת׳טע גיטעל האָניג — עווגעניאַ פּטאַשעק מיט איהר מאַן יאַן.

בעשולדיגט האָט דער פּראָקוראָר קונסטעלער, אַלס פערטיידיגער זענען אַרויסגעטראָטען מצד די דריי קריסטען דער לובלינער אַדוואָקאַט רעטינגער און מצד די דריי יודען — אַדוו. לעווינסאָהן.

די האָניגס האָבען זיך אין קיין זאַך נישט מודה געווען, טענה׳נדיג, אַז דאָס אַלץ איז אַ בלבול נישט בלויז פון זייער שׂונא ערליכמאַן נאָר קודם כל פון זייער גע׳שמד׳טע טאָכטער גיטעל מיט איהר מאַן.

דאָס געריכט און דער עיקר דער פערטיידיגער אַדוו. לעווינסאָהן האָט דאָס פּאָרל גענומען אונטער אַ קרייץ־פערהער און פון ערשטען מאָמענט אָן האָט די האָניגס מאָנען געלד כדי נישט צו פערדינגען זיך דאָס פּאָרל געבראָכען און אויף קיין פּראַגע נישט געגעבען קיין קלאָרען ענטפער.

און ס"ה איז דעם פערטיידיגער געלונגען אַרויסצובעקומען פון דעם ראַזינען פּאָרל אַזעלכע ערקלערונגען: עווגעניאַ — גיטעל האָט ערקלערט, אַז זי האָט אַ בייז האַרץ אויף איהר פאָטער פאַר וואָס ער האָט איהר, בעת זי איז אַנטלאָפען פון דער היים זיך שמדן, בעשולדיגט פאַר דער פּאָליציי אין גנבה, אַז זי האָט געהערט דאָס איהר פאָטער מיט די צוויי איידעמס גרייטען זיך צו שלאָגען איהר מאַן און דעריבער האָט זי זיך געלאָזט אָנרעדען פון ערליכמאַנען עדות־צו זאָגען געגען איהר פאָטער און שוואָגערס. יאַן פּטאַשעק האָט ערקלערט, אַז אַלע זיינע ערקלערונגען האָט ער געשטיצט אויף די רייד פון זיין ווייב.

וואָס שייך די ערקלערונגען פון ערמאָרדעטען פעליקשאָווסקי׳ס פרוי, אַז איהר מאַן האָט איהר געשיקט צו די האָניגס נאָך געלד, איז דער פערטיידיגונג געלונגען צו בעווייזען, אַז פעליקשאָווסקי האָט געהאַט אַן אייגען הויז אין שכנות מיט די האָניגס, אַז ערליכמאַן האָט געוואָלט דינגען ביי איהם אין הויז אַ געוועלב צו קאָנקורירען מיט די האָניגס און דעריבער האָט פעליקשאָווסקי אונטערהאַנדעלט מיט אַ געוועלב זיין קאָנקורענט ערליכמאַן.

בעת דאָס עדות זאָגען פון דער משומדת׳טע האָט איהר פאָטער, דער 60־יעהריגער גרשון האָניג זיך שטאַרק צוויינט, וואָ [illegible] האָט געמאַכט אַ טיפען איינדרוק אין זאַל.

אין אַ זעהר שעהנע און איבערצייגענדע דריט־האַלבען שעה׳דיגע רעדע האָט דער פערטיידיגער אַדוו. לעווינסאָהן אָנגעוויזען, אַז דער אַלטער האָניג מיט זיינע צוויי איידעמס האָבען זיך אַרויפבעקומען אויף דער בעשולדיגונגס־באַנק און מאַטערען זיך חדשים לאַנג אין תפיסה אונטער אַזעלכע מוראדיגע בעשולדיגונגען צוליב איין און איינציגען חטא זייערם — וואָס ער האָט אַ טאָכטער אַ משומדת. און פונקט אַזוי ווי מען האָט נישט געהאַט קיין גרונד אָנצונעהמען פאַר אמת די בעשולדיגונג פון פאָטער, אַז זיין טאָכטער די משומדה האָט איהם בעגנבעט, אַזוי איז אויך נישט קיין גרונד אָנצונעהמען פאַר אמת די מעשיות פון דער טאָכטער, אַז איהר פאָטער האָט עמיצען אָנגערעדט צו אַ מאָרד. דער אַנטאַגאָניזם צווישען יודישע עלטערען מיט אַ קינד אַ משומד איז זעהר אַ טיפער. מען קאָן פערשטעהן די טאָכטער, וועלכע האָט נאָך געטראָגען אַ בייז האַרץ אויף איהר פאַמיליע אי׳ך דערפאַר, וואָס עמיץ האָט איהר דערצעהלט, אַז איהר פאָטער מיט די איידעמס גרייטען זיך צו שלאָגען איהר מאַן. פונקט אַזוי קאָן מען נישט האָבען קיין צוטרוי צו די ערקלערונגען פון עדות ערליכמאַן, וועלכער איז פערגיפטעט מיט שנאה צו די האָניגס בלויז צוליב קאָנקורענץ סיבות און אין נאָמען פון קאָנקורענץ פערדינסטען האָט זיך דאָך אַזאַ ערליכמאַן ערלויבט אויסצונוצען דאָס בייזע האַרץ פון אַ טאָכטער אַ משומדה און אָנרייצען איהר געגען איהר אייגענע פאַמיליע, און ענדליך איז דאָך נישט בעוויזען געוואָרען, אַז וועלכער פון די האָניגס זאָל האָבען געהאַט ווען נישט איז אוז ביי וואָס נישט איז בעציהונג מיט די דריי אָנגעקלאָגטע קריסטען. דער פערטיידיגער בעט דעריבער צו אַנערקענען פאַר אומשולדיג אַלע זיינע דריי קליענטען.

נאָך דער רעדע פון אַדוו. רעטינגער, וועלכער האָט פערטיידיגט די דריי קריסטען און נאָך אַ רעפּליק פון פּראָקוראָר און פון די פערטיידיגער איז דאָס געריכט אַוועק אויף אַ בעראַטונג און אַרויסגעטראָגען אַן אורטייל, לויט וועלכען גרשון האָניג און זיינע צוויי איידעמס הור און שלמה ווערען אָנערקענט פאַר אומשולדיג און בעפרייט. די איבעריגע דריי אָנגעקלאָגטע ווערען אָנערקענט פאַר שולדיג און פערמשפּט: וואָיצעק שעיקאָ אויף 15 יאָהר שווערע תפיסה, פראַנציִשעק שינדעל — 10 יאָהר שווערע תפיסה און קאַראָל וואליזלא 4 יאָהר שוין נאָכ׳ן אָנווענדען די אַמנעסטיע.

די דריי יודישע אָנגעקלאָגטע זענען אַזוי אַרום נאָך 8 חדשים זיצען אין תפיסה בעפרייט געוואָרען פון אַזאַ שווערע בעשולדיגונג. *

טראַגישער סוף פון אַ רייכער יודישער פרוי.

זי איז אַן אַלמנה און איז געקומען אין איהר געבורטס־שטאָט זיך זעהן מיט איהר אַמאָליגען געליבטען.— בעגעגענט זיך מיט איהם אין בודאַפּעשט. אָבער זי פערליבט זיך דאָרטען אין אַ יונגען אַקטיאָר. — ביידע געליבטע זענען קריסטען.—דער טראַגישער סוף פון דער פרוי.

בודאַפּעשט קאָכט מיט אַ ראָמאַנטישער מאָרד געשיכטע פון אַ רייכער יודישער אלמנה פון אַמעריקע, וועלכע איז געפונען געוואָרען טויט אויף אַ פעלד, צוזאַמען מיט איהר געליבטען, אַ קריסטליכען שוישפּילער.

אויף דעם וועג וואָס פיהרט פון בודאַפּעשט קיין בעקעסטאַבאַ, האָבען פויערים געפונען אין אַ גרוב, נעבען אַ וואַלד, אַ צושמעטערטען אויטאָמאָביל צווישען די שטיקער אייזען פון דעם צושמעטערטען אויטאָמאָביל זענען געלעגען צוויי טויטע מענשליכע קערפּערס, אַ מאַן און אַ פרוי, דער מאַן אונגעפעהר עטליכע און צוואַנציג יאָהר אַלט, און די פרוי עטליכע און פופציג יאָהר אַלט. מען האָט אויך געזעהן, אַז ביידע אומגעקומענע זענען פון רייכען קלאַס. דער טויטער יונגערמאַן איז געווען עלעגאַנט געקליידעט, און די טויטע פרוי איז געווען נאָך רייכער אָנגעטאָן.

אין אָנהויב האָט מען געדענקט, אַז דאָ האָט פּאַסירט אַ געוועהנליכער אויטאָמאָביל אומגליק. פונדעסטוועגען האָט מען אָנגעפאַנגען אַ געריכטליכע אונטערזוכונג. און עס האָט זיך באַלד אַרויסגעשטעלט, אַז דער אויטאָמאָביל איז נישט צושמעטערט געוואָרען צופעליג, נאָר אַז דער טרייבער פון אויטאָמאָביל האָט דעם אויטאָמאָביל געטריבען אויף אַזאַ אופן, צו ערמאָרדען די פרוי און איהר בעגלייטער.

ווער איז אָבער דער טרייבער פון׳ם אויטאָמאָביל, און ווי אַזוי האָט ער זיך אַליין געראַטעוועט? וואו איז ער אַהינגעקומען? און ווער זענען די ערמאָרדעטע?

די דעטעקטיווען האָבען גענומען די געהיימנישפולע מאָרד־געשיכטע אין זייערע הענד, און מען האָט פעסטגעשטעלט, אַז אין בודאַפּעשט האָט זיך זינט אַ שטיק צייט געפונען אַ רייכע אַמעריקאַנערין, די יודישע אַלמנה, מיסעס רוזשוליאַ הערמאַן, און אַז זי איז ערמאָרדעט געוואָרען אויס אייפערזוכט, צוזאַמען מיט איהר יונגען קריסטליכען געליבטען, דעם שוישפּילער לאַדיסלאַוו נעמעט. עס איז אויפגעפלאָנטערט געוואָרען אַ מאָדנע פערוויקעלטע ליבעס געשיכטע, וועלכע איז שוין אַלט דרייסיג יאָהר און צוזאַמען מיט דער אויפדעקונג פון דיזער ליבעס־געשיכטע איז שוין אויך אויפגעדעקט געוואָרען די אורזאַכע פון דעם שרעקליכען מאָרד.

אָט איז די מערקווירדיגע געשיכטע:

די ערמאָרדעטע אַלמנה, יוליאַ הערמאַן, האָט געשטאַמט פון אַ רייכער יודישער פאַמיליע, אין אונגאַרן, איהר פאָטער איז געווען אַ גרויסער וואַלד סוחר און אַ פרומער, הייסער חסיד, יוכבר זיין איינציגע טאָכטער, די ציטערינע בת יחידה׳לע, האָט בעקומען אַ פרומע, שטרענג רעליגיעזע ערציהונג פון אַ כשר׳ער יודישער טאָכטער. דאָס מיידעל איז געווען אַ בילד־שעהנע, מיט שוואַרצע פייערדיגע אויגען און דיקע, שוואַרצע צעפּ. זי איז געווען קלוג און היינט־וועלטיג געבילדעט, קורץ, אַ מיידעל צו גאָט און צו לייט.

צו אַזאַ געראָטען מיידעל האָבען זיך, פערשטעהט זיך, געשדכנ׳ט די פיינסטע יונגעלייט. איהר פאָטער אָבער, דער פרומער חסיד און שעהנער יוד, דער גרויסער נגיד און בעזיצער פון גאַנצע גרובען, ר׳ משה, וועלכער האָט געקענט פיין לערנען, האָט זיך נישט געאיילט אַ שידוך צו טון מיט זיין געראָטענער בת־יחיד׳קעלע. ער האָט געזוכט פאַר איהר אַ חתן אַזוינס און אַזאַ.

דער סוף איז געווען, אַז ר׳ משה איז אַריבער געפאָהרען קיין פּרעשבורג, אין דער דאַמאָלס בעריהמטער אונגאַרישער ישיבה, און ער האָט זיך אַהיימגעבראַכט אַ חתן אַן אַנטיקעל, אַ ישיבה בחור פערווי סאָרט, אַ גרויסען לערנער, אַן עלוי. מען האָט צו מזל געמאַכט תנאים, געבראָכען טעלער, און יוכבר איז אַ כלה געוואָרען פאַר דעם גרויסען

(אַ בריף פון בודאַפּעשט).

ישיבה בחור, דעם בעריהמטען לערנער שמעלקעלע.

אָבער וואָס איז דאָס? וואָס גייט עפּעס אַרום די כלה, די שעהנע יוכבר מיט צושויבערטע האָר און מיט פערוויינטע אויגען? פילייכט וויל זי נישט דעם חתן? אַ קשיא אויף אַ מעשה! יאָ, אַזוי איז טאַקע געווען. יוכבר האָט נישט געוואָלט דעם חתן, דעם גרויסען לערנער און פיינעם ישיבה בחור, פאַר אַ מאַן. זי האָט ניכער געוואָלט פאַר אַ חתן איהר שכן, דעם גרויסען גוי׳עץ, דעם קריסטליכען שוישפּילער יאָהאַן גראַבעץ, וועלכער האָט געוואוינט אין צווייטען הויז, און וועמענס שעהנע שטימע עס פלעגט זיך הערען, ווען ער פלעגט לערנען זיינע ראָלען.

עס איז אָנגעקומען דער טאָג פון יוכבר׳ס חתונה מיט דעם ישיבה בחור שמעלקעלע.

דער חתן, שמעלקעלע, איז שוין געזעסען אויבען־אָן ביים טיש אין אַ נייער זיידענער בעקעשע מיט אַ גרויסען שטריימעל אויפ׳ן אָפּגעגאָלטען קאָפּ, די פאות געגרייזעלט און דאָס איידעלע פּנים בלייך פון פאַסטען.

אָבער וואו איז די כלה? פאַר וואָס זעהען מיר נישט די כלה? געוואַלד געשריען, וואו איז די כלה? אַי, אַ גרויסער בראָך! נישטאָ די כלה! די כלה איז פּלוצלינג פערשוואונדען געוואָרען. מען לויפט אַהין און אַהער, מען שרייט און מען זוכט, מען ליאַרעמט און מען פּילדערט, אָבער עס העלפט נישט, נישטאָ די כלה! מחותנים ליגען אין וועלטען, מחותנת׳טעס פאַלען אין חלשות. אָבער עס העלפט נישט. די כלה איז נישטאָ, פערשוואונדען, ווי אין וואַסער אַריין!....

עס איז געווען אַ פערשטערטע שמחה, און די מחותנים פון חתנ׳ס צד, צוזאַמען מיט׳ן חתן, זענען ברוגז׳ע אַוועקגעפאָהרען אַהיים. די חתונה איז נישט פאָרגעקומען.

ר׳ משה יוסף, דער כלה׳ס פאָטער, איז געווען פערצווייפעלט, ער האָט געאַרבייט אויף אַלע כלים, איינגעלעגט וועלטען, ביז ער האָט זיך דערוואוסט פון זיין גרויסען בראָך, אַז זיין טאָכטער יוכבר איז אַנטלאָפען מיט איהר קריסטליכען געליבטען, דעם אַקטיאָר גראַבעץ, אין אַ צווייטער שטאָט. ר׳ משה יוסף איז אַהין גיך אַריבערגעפאָהרען און אַהיים געבראַכט זיין טאָכטער. עס האָבען נישט געהאָלפען דעם אַקטיאָר׳ס טרעהרען און געוויין. דער פאָטער האָט איהר גיך און שטיל פערהייראַט מיט אַ קבצנ׳ס אַ זוהן, מיט׳ן נאָמען יעקב הערמאַן, געגעבען דעם יונגען פאָר־פאָלק די 10 טויזענד קראָנען, נדן, און — הייראַ — אַוועקגעשיקט זיי קיין אַמעריקאַ. אום איינצושפּאָרען זיך איבעריגע בושה.

דאָס האָט פּאַסירט צוריק מיט 80 יאָהר.

אין אַמעריקאַ האָט יעקב הערמאַן מיט זיין פרוי יוליאַ געלעבט גליקליך און צופרידען ביז ער איז מיט אַ פּאָר יאָהר צוריק געשטאָרבען. קיין קינדער האָבען זיי נישט געהאַט, און די פרוי הערמאַן האָט גע׳ירשנ׳ט פון איהר מאַן אַ פערמעגען פון 100 טויזענד דאָלאַר.

זייענדיג נאָך פערהעלטנישמעסיג, אַ יונגע אַלמנה, האָט די מיסעס הערמאַן זיך דערמאָהנט אָן איהר אַלטער היים און אָן איהר אַמאָליגען געליבטען, דעם שוישפּילער גראַבעץ. נישט אומזיסט זאָגען די ריכטער, אַ׳ ליבע ווערט נישט פערוישאַוועט. די מיסעס הערמאַן האָט גענומען איהר געלד און איהר ציהרונג און איז אָפּגעפאָהרען קיין בודאַפּעשט, אין איהר אַלטער היים.

פון איהר פאַמיליע האָט זי קיינעם מעהר נישט געטראָפען ביים לעבען, איהר פאָטער איז שוין לאַנג געשטאָרבען. האָט זי בעזוכט זיין קבר אויפ׳ן בית עולם און זיך גוט אויסגעוויינט.

דאַן האָט די מיסעס הערמאַן זיך גענומען אויפזוכען איהר אַמאָליגען געליבטען, דעם שוישפּילער גראַבעץ, נאָך וועלכען איהר האַרץ האָט געבענקט די אַלע יאָהרען.

און זי האָט איהם געפונען.

אָבער גראַבעץ, דער שוישפּילער, איז נישט געווען מעהר יענער פייערדיגער און שעהנער גראַבעץ. ניין! דער גראַבעץ, וועלכען די מיסעס הערמאַן האָט איצט געטראָפען אין בודאַפּעשט, איז געווען אַ געעלטערטער, צופּראַכענער קאָמעדיאַנט מיט אויסגעלאָשענע אויגען, מיט אַ רויטער, פערשיכור׳טער נאָז.

— גראַבעץ, דאָס ביסטו?

— יוכבר, דאָס ביסטו?

— נו, יאָ, דו זעהסט דאָך, גראַבעץ!

— הם!... — האָט גראַבעץ, דער שכור אַרויסגעמורמעלט — הם! עס ווייזט אויס, אַז דיר איז זעהר גוט געגאַנגען אין אַמעריקאַ.

— נישט־קשה, מ׳האָט געמאַכט אַ לעבען.

— און איך האָב זיך געמוטשעט.

און איצט שפּיל איך שוין אינגאַנצען נישט. דער גאָרגעל כאָרכעלט... איך קען נישט שרייען מעהר אויף דער ביהנע, ווי אַמאָל, אפשר וואָלסטו מיך אויסבאָרגען אַביסעל געלד? מיין גאָרגעל איז שוין עטליכע טעג טרוקען....

די מיסעס הערמאַן האָט רחמנות בעקומען אויף איהר אַמאָליגען געליבטען און איהם געגעבען אַ „גמילות חסד" טויזענד פּענגע (אונגאַרישע געלד), און זי איז פון איהם אַוועק מיט אַ גרויסען טרויער אין האַרצען.

פאַר גראַבעץ׳ן, אָבער, איז דער בעזוך געוואָרען אַ קוואַל פון געלד. ער האָט געהאַלטען אין איין נעהמען ביי איהר „גמילות חסדים". ער האָט זי אויך בעקענט מיט פיל פון זיינע קאָלעגען־שוישפּילער פון די בודאַפּעשטער קליינע טעאַטערלעך. זיי האָבען דערשמעקט געלד, און מ׳האָט גענומען דער מיסעס הערמאַן אָנטון אַ סך כבוד. ווי געזאָגט, איז מיסעס הערמאַן נאָך נישט געווען קיין אַלטע פרוי. זי איז געוואָרען אין די בודאַפּעשטער שוישפּילער־קרייזען דאָס, וואָס מען רופט אַ „פרעהליכע אַלמנה". מ׳האָט פאַר איהר געפּראַוועט פרעהליכע הוליאַנקעס, און זי האָט דערפאַר גוט בעצאָהלט.

עס איז געקומען אַזוי ווייט, אַז די מיסעס הערמאַן האָט זיך פערליבט אין איינעם אַ יונגען, שעהנעם שוישפּילער מיט׳ן נאָמען לאַדיסלאַוו נעמעט, אַ קריסט וועלכער האָט פערשפּראָכען מיט איהר צו הייראַטען.

גראַבעץ האָט זיך דערוואוסט פון דער ליבע. ער איז געוואָרען זעהר אייפערזיכטיג. איהם האָט פערדראָסען, וואָס אַ פרעמדער וועט אַריינקריגען אין זיינע הענד דער אַלמנה׳ס גרויסע אַפּותיקא. האָט ער אויסגעאַרבייט אַ פּלאַן, ווי אַזוי ביידען, די אלמנה און איהר געליבטען, אָפּצורוימען פון וועג און אַריינקריגען איהר געלד און ציהרונג. אַזוי ווי ער האָט אַליין געקאָנט טרייבען אַן אויטאָמאָביל, האָט ער געדונגען אַן אויטאָמאָביל און איינגעלאַדען מיסעס הערמאַן און איהר געליבטען דורכצופאָהרען זיך. ער האָט געטריבען די מאַשין ביים ווייט וועג און צונגעפּראַלט דעם אויטאָמאָביל צו אַ שטיין. וואַהרשיינליך האָט ער עס אַזוי געמאַכט, אַז ער איז פריהער אַראָפּגעשפּרונגען פונ׳ם אויטאָמאָביל, איידער ער האָט זיך אָנגעשלאָגען אָן שטיין. דער אויטאָמאָביל איז צושמעטערט געוואָרען, און מיסעס הערמאַן מיט איהר געליבטען זענען געבליבען טויט אויפ׳ן אָרט. גראַבעץ האָט דאַן צוגענומען מיסעס הערמאַנ׳ס פּאַקעטבוך מיט אַ גרויסער סומע געלד און איז אַנטלאָפען.

——:ס:——

„דו האסט זי פערפיהרט, מוזטו מיט איהר שטעלען א חופה".

א סענסאציאנעלע חתונה פון א פערפיהרטער יודישער יתומה אויף מלינארסקע גאס.

די לעצטע צייט געהט ממש נישט פערביי קיין טאג, ווען אין לאדזשער ראבינאט זאלען זיך נישט ווענדען עטליכע הילפלאזע פרויען, וועלכע מענער האבען פערפיהרט, פערלאזען, אוועקגעוואר־פען, אדער גאר צו דריי, פיר אדער פינף פרויען.

דער ראבינאט פערנעהמט זיך מיט די ראזיגע ענינים, אבער זיין אינטערווענץ דערגעהט נאר אזוי ווייט, אז דער פערדעכטיגער מאן ווערט ארויסגע־רופען אין ראבינאט, ווייל אבער יענער נישט קומען — ענדיגט זיך די מאכט פון ראבינאט.

האבען אבער די פערפיהרטע, פערלאזענע און פערראטענע פרויען געפונען אן אנדער אויסוועג, וועלכער ברענגט זעהר גוטע רעזולטאטען.

אויף מלינארסקע אין באלוט וואוינט א יוד, א שענקער, ר' ישעיהו. דאס איז א יוד ביי וועל־כען עס קומען זיך צונויף אלטע גוטע ברידער און געוועזענע פריינד. ר' ישעיהו איז גרייט פאר א יו־דישען קרעכץ, א יודישע טרעהר און א יודישע עוולה צו נעהן אין פייער און אין וואסער.

און ביי ר' ישעיהו איז נישט פארהאן קיין חכמות: טוט אימיצער וועמען אן'עוולה און די בע־עוולה'טע קומט זיך קלאגען פאר ר' ישעיהו'ן — ווערט דער ענין באלד ערלעדיגט, אליין ריכטער און אליין אויספיהרער פון אורטייל. א יורען א טובה־צו־טון איז נישט פארהאן קיין שווערע זאך, האט באַ־לוט מאַקע ר' ישעיהו'ן מוחל געווען אלע עבירות און ער איז שטארק אנגעזעהען.

מיט עטליכע טעג צוריק פאלט אריין צו ר' ישעיהו'ן אין שענק א מיידעל מיט א געוויין און געבעט:

— ר' ישעיה, איהר זענט איצט מיין טאטע, מיין איינציגער גואל, איך האב נישט פאר וועמען אראפצורערען מיין שווער־הארץ, נאר פאר אייך, איך בין אומגליקליך, אומגליקליך.... העלפט מיר!

פון דעם בלויזען געוויין פון דעם מיידעל, איז שוין ר' ישעיהו געריהרט געווארען און איז גרייט געווען פאר איהר אלין צו־טון, ער האט דאס מיי־דעל בערוהיגט און געבעטען דערצעהלען אין וואס בעשטעהט איהר אומגליק.

דאס מיידעל האט דערצעהלט, אז זי איז א קיילעכדיגע יתומה, נאר מיט אייגענע ארבייט האט זי זיך דערשלאגען צו אן'אייגענע „פראצאווניע" מיט 4 ניי־מאשינען און האט פרנסה. האט זי זיך בע־קענט מיט א יונגענמאן, אין וועלכען זי האט זיך פער־ליבט. דער יונגערמאן האט ערקלערט, אז אויך ער ליבט זי, און זיי האבען שוין געשמועסט פון חתונה, דער בחור האט זי אבער דערווייל פערפיהרט און זי דארף שוין ווערען א מוטער. ער וויל אבער איצט מיט איהר נישט חתונה האבען און טרייבט זי פון זיך אוועק.

— וואס וועט ווערען פון מיר — האט דאס מיידעל זיך ווידער פונאנדערגעוויינט — איך וועל האבען א קינד, וואס וועט קיין טאטע נישט האבען, א ממזר וועט עס זיין, און אי דוועל הייסען אנ־אויסגעלאסענע.

ר' ישעיהו האט שוין פערשטאנען וועגען וואס עס האנדעלט זיך, איז ער אריינגעגאנגען אין דער צווייטער שטוב, וואו ס'זענען געזעסען חברה און זיך אונטערגעהאלטען.

2 פון די געסט האט ר' ישעיהו אוועקגע־שיקט און זיי אנגעזאגט, אז זיי זאלען נישט צוריק־קומען אהן דעם יונגענמאן, וועמעס נאמען און אד־רעס ער האט אנגעגעבען, אנ'אנדערען ווידער האט ר' ישעיהו געשיקט נאך א מורא־הוראה, א שמש און חופה־שטענגלעך.

ס'איז נישט פערביי קיין האלבע שעה, ווי די צוויי חברה־לייט האבען געבראכט צו פיהרען א צו־טומעלטען און צושראקענעם דעם בעל־דבר.

ישעיהו האט נישט געהאלטען קיין לאנגע פאר־רעדעס און איז גלייך צוגעטרעטען צום ענין.

— הער נאר יונגערמאן, — האט דער שענקער געזאגט — דו האסט אנגעארבייט א מיאוס שטיקעל, קיין שום ספערטיידיגונג איז פאר דעם נישט פארהאן, און מיין פסק איז, אז אין 10 מינוט ארום וועסטו מקדש זיין דאס פעראומגליקטע מיידעל, דו האסט א ברירה, דערנאך נישט צו וואוינען מיט איהר, זי האט גארנישט געגען דעם, דו זאלסט זי גט'ן, אבער איצט מוז זי האבען א מאן, כדי זי זאל בלייבען א כשר'ע יודישע טאכטער און איהר קינד, וואס זי וועט האבען, זאל האבען א טאטען.

בינו לבינו איז אנגעקומען דער מורא־הוראה מיט'ן שמש מיט די חופה־שטאנגען, מ'איז ארויסגע־גאנגען אויפ'ן הויף אויסגעשפרייט די חופה און דער צוטומעלטער יונגערמאן האט נישט בעוויזען א ווארט ארויסצורערען, האט ער ש'ין געהאט א פינגערל אין האנד און געזאגט: הרי את מקודשת.

דאס פאר־פאלק איז אפגעפיהרט געווארען אין דער וואוינונג פון דע מיידעל און ס'איז פאר־האן א האפנונג, אז זיי וועלען זיך איבערבעטען און לעבען בשלום און גליקליך מיט זייער צוקונפטיגען קינד.

פאר זיינע געסט אין שענק האט ר' ישעיהו גע־שטעלט א פיינעם חתונה־מאלצייט, און מ'האט זיך געפרייט, וואס ס'איז געלונגען אפצוראטעווען א יודישע נשמה פון חרפה, שאנד און אומגליק.

א קרבן פון הונגער און נויט.

(וו) די 25־יעהריגע לוציא שטשיפיאראווסקא האט א טראגישע ביאגראפיע. זי איז פעריתומט גע־ווארען אלס 8־יעהריג קינד. א לעבען פול מיט צרות, הונגער און נויט. פאראיאהרען האט מען זי געכאפט ביי א גנבה און אריינגעזעצט אין טורמע אויף טארגאווע גאס. דארט האט זי געבוירען א קינד.

מיט'ן קינד אויף די הענט האט זי עהרענגע־טען פערלאזט די טורמע. וואו זי האט זיך געווענ־דעט נאך ארבייט, האט מען איהר אפגעזאגט, עס האט זי קיינער מיט'ן קינד נישט געוואלט אנ־גענעמען. די אומגליקליכע האט בעשלאסען זיך צו בעפרייען פונ'ם קינד. זי האט עס אונטערגעווארפען אין א קאריראר פון א הויז. די איינוואוינער פון הויז האבען דאס קינד געפונען און מיטגעטיילט דער פאליציי. די פאליציי האט גענומען זוכען די מוטער און געפונען. די שטשעפיאראווסקא. אין פאר־ליציי־קאמיסאריאט האט די יונגע אומגליקליכע מו־טער דערצעהלט וועגען איהר לעבען און וואס עס האט זי געבראכט צו די פערברעכענס.

וועגען די סאוויעטישע געלדער

צו שטיצען דעם שטרייק אין לאדז.

די סאוויעטישע צייטונגען האבען פערעפענט־ליכט א ידיעה, וועגען די צעהן טויזענד דאלאר, וועלכע די פראפעסיאנעלע פעראיינען אין רוסלאנד האבען בשעתו אסיגנירט אויף צו אונטערשטיצען דעם שטרייק אין לאדז. אזוי ווי די פוילישע פאסט האט זיך אפגעזאגט איבערצושיקען די סומע קיין לאדז, האט מען דאס געלד איבערגעשיקט אין קאמוניסטישען קלוב ביים סיים. וועלכער האט זיך געווענדעט צום פארזיצער פון דעם פראפעסיאנעלען טעקסטיל־פעראיין אין לאדז. דער לעצטער האט נישט אנגענומען דאס געלד צוליב דעם, האט דער קלוב בעשלאסען מיט דעם געלד אונטערצושטיצען די פאמיליעס פון די ארעסטירטע פוילישע קאמוניסטען. די דאזיגע ידיעה גיבען צווישען אנדערע אויך איבער די „עקאנאמיטשעסקאיא זשיזן", „קאמוניסט" און „ראבאטשאיא מאסקווא".

ה' ש. זשוכאוויצקי,
מיטגליד פון דער ארץ־ישראל־דעלעגאציע
נעמט אן אינטערעסאנטען נאר אין ביורא פון „קרן־היסוד" (צעגעלניאנא 4) פון 4 ביז 6 נאכמיטאג.
2744

שרפות.

נעכטען אין אווענד איז אין דארף גיאניצי הינטער ראדאמסק אויסגעבראכען א שרפה, וועלכע האט אנגענומען דראהענדע פארמען. אויפ'ן ארט פון שרעקליכען פייער, וועלכעס האט געדראהט צו פערברענען דאס גאנצע דארף, זענען אנגעקו־מען א צעהנדליג פייערלעשער־אפטיילונגען פון דער אומגעגענד, די רעטונגס־אקציע האט געדויערט א גאנצע נאכט. אין אלגעמיין זענען פערברענט געווארען 30 וואוין־הייזער, 50 שטאלען און שפייכלערס, לעבעדיגער און טויטער אינווענטאר. די סבה פון דער שרפה איז נאך נישט פעסטגע־שטעלט געווארען.

(2) עהרענכטען שפעט ביי נאכט איז אויס־געבראכען א שרעקליכע שרפה אין דער פאבריק „קסאווערעוו" אין ראדאמסק. דאס פייער האט זיך איבערגעווארפען אויף דער מעבעל־פאבריק פון ווינשע. דאס פייער איז לאקאליזירט געווארען ערשט נאך עטליכע שעה. ביידע פאבריקען זענען טיילווייז אפגעברענט געווארען. די שאדענס בע־טרעפען 200 טויזענד זלאטיס.

פון פאלקס־אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

די היינטיגע פארלעזונג פון דר. ע. לעווין אין דער פאלקס־אוניווערזיטעט (אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע) ווערט אפגעלעגט צו־ליב די פעראנשטאלטונגען לכבוד דער א"י־דעלעגאציע, וועלכע ווילט די לעצטע צייט אין אונזער שטאדט.

קינא „מימאזא".

פון היינט אן געהט אין קינא „מימאזא" דאס בילד וואס האט געהאט א זעהר גרויס ערפאלג „דער מענש אהן געוויסען". דאס בילד ווערט בע־גלייט פון אנ'ארקעסטער, וואס שטעהט אויף א גע־העריגער הויך.

מעלדונג פון „בר כוכבא".

עס ווערט אויפמערקזאם געמאכט אלע סימ־פאטיקער פונ'ם יודישען טורן־און ספארט־פעראיין „בר כוכבא", אז דער סעקרעטאריאט איז טעטיג יעדען אווענד פון 7 ביז 10 אין אייגענעם לאקאל קאלעינע 5, וואו יעדער קען זיך פערשרייבען אלס מיטגליד. געוועזענע מיטגלידער וועלען אויך נאר ראן האבען וואהל־רעכט אויף דער נאהענטסטער גענעראל פערזאמלונג אויב זיי וועלען זיך נאכאמאל אויפסניי רעקלארירען און איינצאהלען מיטגלידס־בייטראג.

Dr. med. STUPEL
.12 Szkolna 12.
ספעציאליסט פאר הויט־, האר און ווענערישע קראנקהייטען, מענער־שוואכע, לישיי און ראק, רענטגען־שטראהלען און קווארץ־ליכט, עלעקטרא־טעראפיע.
נעהמט אן פון 6 ביז 9 אין אווענד.

דער שווארצער וואלף

(7 (ראמאן).

מיט איין ווארט — האט וואלדעק א טראכט געטון — זי שטעלט מיט זיך פאר א טיפ פון א פרוי, וואס איז ווי ספעציעל בעשאפען געווארען, כדי צו טרייסטען די מענשהייט, און טאקי פון אזעלכע פרויען ווערבירען זיך אידעאלע ווייבער און געטרייע מוטערס...

דאס מיידעל האט כמעט ווי נישט אנטיילגע־נומען אין געשפרעך.

דער שמועס איז בלויז געפיהרט געווארען צווישען איהר פאטער און דעם שכן פון לינקס.

אין דעם דאזיגען פערשוין האט וואלדעק גלייך דערקאנט דעם פוילישען איידעלמאן, דעם גראף קאטשאלקאווסקי.

שוין־ושוין איז עס מעגליך, — האט וואלדעק ביי זיך געפרעגט מיט א געוויסער סאטיספאקציע — איז עס דען מעגליך, אז ראדזשינסקי איז געקו־מען אויפ'ן שפור פון דעם דאזיגען באנדיט? אויב אזוי האט זיך דאך איהם געלוינט אכטונג צו גע־בען, ווי־אזוי דאס געיעג קומט פאר.

אלס א זייטיגען צוקוקער, איז עס דאך פאר איהם, וואלדעק'ן געווען א זעהר אנגענעהמער און טשיקאווער ענין.

דעם דאזיגען גראף קאטשאלקאווסקי האט מען גוט געקאנט אין ווארשא.

געשטאמט האט ער פון גאר א גרויסען יחוס, געווען א גרויסער עושר, געהאט גרויס ערפאלג ביי פרויען, ארויסגערופען גרויסע קנאה ביי מאנס־בילען, אזוי אז מ'האט איהם אין פיל זאכען נאכ־געטון.

וועגען איהם האט מען געשאפען לידלעך און קאבארעטען, געמאכט פון איהם קאריקאטורען, און א חוץ דעם אלעם, נאך געווען בעקאנט אלס אויס־געצייכנעטער ספארט־מאן.

ער פלעגט זיך אויסצייכענען אין שיסען, אין אויטאמאביל און שיפלעך־געיעגען, און מ'האט פון איהם געהאלטען, ווי פון איינעם פון די בעסטע פעכטער אין ווארשא.

הכלל, מען האט דעם דאזיגען פערשוין פער־געטערט...

וואלדעק האט זיך בחנם געפרובט אונטערצו־הערען דעם געשפרעך ביים טיש, וואס האט אזוי אינטערעסירט ראדזשינסקי'ן, וועלכער האט זיך פערבעהאלטען הינטער דער צייטונג,

אין זאל איז געווען גאנץ רויהיג, און צו זיין שמיעה האבען בלויז דערגרייכט געציילטע ווערטער.

ביסלעכווייז איז דער זאל ליידיג געווארען, און לסוף זענען געבליבען פערנומען דריי טישלעך:

דער טישעל פון ראדזשינסקי'ן, פונ'ם אמע־ריקאנער מיט זיין טאכטער און דעם גראף, און וואלדעק'ס טישעל.

איצט האט מען שוין געקאנט גאנץ דייטליך הערען דעם שמועס.

דער עלטער אמעריקאנער, וואס האט געהאט א ניילע געשוויגען, האט א קוק געטון אויפ'ן זייגער, און זיך אפגערופען:

— א פערטעל צוועלף...

— א, מיר האבען נאך גענוג צייט! — האט זיך דער גראף אפגערופען — זעלבסטפערשטענד־ליך, אויב דאס פריילין לאנגווייליגט זיך נישט...

דעם שטילען ענטפער פונ'ם מיידעל איז גע־ווען אוממעגליך צו דערהערען, מחמת איהר האט איבערגעשלאגען די פעסטע, שניידיגע שטים פונ'ם אלטען, וואס האט זיך עפיס גאר נישט געפארט מיט זיין אויסגעמאטערטען פנים, און דעם פער־שטיקטען הוסט.

— וועגען דעם זארגט זיך נישט. לילי איז שוין געוואוינט צו זיצען מיט מיר ביז שפעט אין דער נאכט. און חוץ מזה, וואו האט איהר עס גע־זעהען אזוינס, כראביע, אז א יונג, שעהן מיידעל זאל זיך אנהויבען צו לאנגווייליגען אויפ'ן דריטען טאג נאכ'ן אנקומען קיין ווארשא?

וואלדעק'ן איז וואויל געפעלען דער קלאנג פון דעם נאמען „לילי", און ער האט פערטאפעלט זיין אויפמערקזאמקייט.

— זעלבסטפערשטענדליך — האט זיך דער גראף פונאנדערגעשמייכעלט — עס וועט געדויע־רען א סך צייט, ביז דער פריילין לילי וועט דערעסען צו קוקען אין די שוי־פענסטער אויף דער מארשאלקאווסקא גאס.

— א, דארט זענען דא אזעלכע פרעכטיגע זא־כען! — האט א זיפץ געטון דאס מיידעל — זעהט נאר, וואס איך האב היינט איינגעהאנדעלט!

זי האט אראפגענומען פון איהר האנד א רינג, און דערלאנגט דעם גראף.

קאטשאלקאווסקי האט זיך נייגעריג איינגע־קוקט און אויסגערופען:

— א הערליכע זאך! איך גראטולירט אייך! איהר זענט ווערט צו טראגען אזא רינג!

דאס מיידעל האט זיך פערויטעלט, און גע־ענטפערט מיט א פערשעמטען שמייכעל.

— איי, איהר אמעריקאנער! — האט קא־טשאלקאווסקי א זיפץ געטון — צי מען וויל, צי מען וויל נישט, מוז מען אייך מקנא זיין! נשמות האט איהר פון קליינע קינדער, און רייך זענט איהר, ווי די פרינצען!

— פאהרען מיר זיך טאקי אדורך אין די הויפט־שטעדט פון אייראפא, כדי איינצוקויפען מתנות פאר אונזערע ווייבער און טעכטער...

— זעהט, היט זיך, מיסטער דזשייקאבס!

— היטען זיך?... פארוואס?

— איהר קאנט אויף זיך ווענדען די אויפ־מערקזאמקייט פון דעם „שווארצען וואלף", דעם אינטערנאציאנאלען באנדיט. מ'דערצעהלט, אז ער האט זיך ווידער גענומען צו דער ארבייט!

דער אמעריקאנער האט זיך מיט פערוואונדערונג פונאנדערגעלאכט.

וואלדעק'ס פינגער האבען איינגעקלעמט מע־סער און גאפעל.

ער האט זיך אבער מיט גאר נישט פערראטען. א קוק־טוענדיג פון דער זייט אויף ראדזשינ־סקין, האט ער זיך ווידער איבערצייגט, אז יענער איז נאך אלץ פערטיפט אין דער צייטונג.

דאס מיידעל האט נייגעריג אויפגעהויבען די אויגען אויף קאטשאלקאווסקי'ן:

— דער שווארצער וואלף? וואס איז עס אזוינס?

— איהר האט נישט געהערט דעם דאזיגען נאמען אין אמעריקא?

— ניין!

— דער „שווארצער וואלף", מיין טייערע לי־לי — האט דער אלטער ערקלערט — איז דער צו־נאמען, וואס עס האבען געשאפען צייטונגס־רע־פארטערען פאר א בעקאנטען אינטערנאציאנאלען גנב, וועלכער האט זיך אין די לעצטע יאהרען בעקאנט געמאכט אין גאנץ אייראפא דורך זיינע דרייסטע גנבות. קיינער ווייסט קיין שום געגויפס נישט וועגען איהם, און ער ארבייט זעהר געשיקט. ער פערשווינדט ממש פון אונטער די הענד פון דער פאליציי, און די בעסטע גהיים־אגענטען קאנען נישט קומען אויף זיין שפור

(פארזעצונג קומט)

אפּראכטפולע בוך געווידמעט דער פּוילישער אומאפּהענגיקייט.

צום 10־יעהריגען יובילעי פון דער פּוילישער אומאפּהענגיגקייט ,האט די לאָדזער סטאַראָסטווע, אונטער די הויפּט־רעדאַקציע פון סטאַראָסטא אַלעקסי רושעווסקי, אַרויסגעגעבען אַ פּרעכטיג בוך געווידמעט דער אַרבייט אין דער לאָדזער סטאַראָס־טווע בעת דער צעהן יאָהר פּוילישע אומאפּהענ־גיגקייט.

דאָס בוך ענטהאַלט אין זיך נישט קיין שטרענג וויסענשאַפטליך מאַטעריאַל, אָדער שטרענג סטאַ־טיסטישע פּערגלייכס־טאַבעלען. עס גיט אָבער אַ גענויען און בולט׳ען איבערבליק וועגען דער גראַנ־דיעזער אַרבייט אין דער לאָדזער סטאַראָסטווע נאָך דעם ווי פּוילען איז בעפרייט געוואָרען.

אין דעם פּובליציסטיש־בעלעטריסטישען טייל איז אַמייסטען פערטרעטען דער סטאַראָסטא רושעו־סקי, ס׳געפינען זיך דאָרט פּרעכטיגע אַרטיקלען און שילדערונגען פון לעבען פון די פרייהייטס־קעמפּער בעת די אָקופּאַציע־צייטען, זכרונות וועגען די ער־שטע טעג פון דער גרויסער איבערקעהרעניש און אַ גרויסער טייל רייז פּובליציסטיש־אַניטאַמאַרישער מאַטעריאַל.

אין ווירטשאַפטליכען טייל זענען פערטרעטען אַלע לייטערס פון די ענטשפּרעכענדע אָפּטיילונגען וועלכע ברענגען קורצע און קלאָהרע בעריכטען וועגען דעם צושטאַנד פון דער ווירטשאַפט אין דער גאַנצער סטאַראָסטווע.

אַ חוץ קודעם געפינען זיך אין דעם בוך בעריכ־טען פון די בעזונדערע שטעט אין דער סטאַראָסטווע און זייערע וויכטיגסטע אויפטוען.

דער אילוסטרירטער טייל אינ׳ם בוך איז אָהן אַ פאַרוואורף. ס׳איז אַ שפע פון פאָטאָגראַפיעס און אילוסטראַציעס, וועלכע רעדען פאַר זיך און זיי פערטרעטען אַרטיקלען און בעריכטען.

די צוזאַמענשטעלונג פון די אָפּטיילונגען און קאַפּיטלען איז געלעגען אין די געניטע הענד פון זשורנאַליסט וואָלינסקי, וועלכער האָט זיך טאַקע בעמיהט, אַז אויך אין דער הינזיכט זאָל מען קיין פעהלער נישט קענען געפינען. ס׳וועט נאָך כדאי זיין צוצוגעבען, אַז דאָס בוך געהערט צו די שענ־סטע, וואָס זענען אַרויסגעגעבען געוואָרען ביז איצט ביי אונז אין שטאָט, סיי די הילע, סיי דאָס פּאַפּיר, סיי דער דרוק און פאָטאָגראַפיעס, זענען פּראַכטפול און עלעגאַנט. דאָס מוז מען זאָגען צום לויב פון דער דרוקעריי שייניאַק, ביי וועמען דאָס בוך איז געדרוקט געוואָרען.

מיט דעם בוך איז אין דער פּוילישער יום־טוב־ליטעראַטור צוגעקומען איינס פון די שענסטע און בעסטע ביכער, און די סטאַראָסטווע איז ווערט אַנערקענונג און לויב.

אונטערגעגאַנגען 21 שיפען.

גוואַלדיגע שטורמען אין אייראָפּע און אזיען.

לאָנדאָן, 26. (אַטע) דער לעצטער אומגע־הויערער שטורם־ווינד .אין ענגלאַנד האָט אָנגע־מאַכט גרויסע שאָדענס אין שיף־וועזען. 21 שיפען זענען אונטערגעגאַנגען, די מאַנשאַפטען זענען כמעט אומעטום נעראַטעוועט געוואָרען.

טאָקיאָ, 26. (אַטע) אין יאַפּאַנישען ים הערשט אַ מוראריגער טייפון. די יאַפּאַנישע פּאָרטען זענען געשלאָסען. אַלע שיפען זענען געבליבען, עס קומען כסדר אָן ס.אָ.ס.־רופען פון אונטערגעהענדע שיפען. גענויערע ידיעות פעהלען.

פּאַריז, 26. (אַטע) לויט אַ דעפּעשע פון אַלושיר איז נעבען דעם אַלושיר־ברעג אונטערגע־גאַנגען דער פראַנצויזישער דאַמפער „צעזאַריאַ“. די מאַנשאַפט האָט שווימענדיג געפּרובט צוקומען צום ברעג.. דאָס איז נאָר געלונגען 3 מאַטראָזען, וועל־כע זענען אָבער געווען אַזוי ערשעפּט, אַז זיי זענען באַלד געשטאָרבען.

פּאַריז, 26. (אַטע) פון דייטשען דאַמפער „פּאָמערן“, וועלכער געפינט זיך אויפ׳ן אַטלאַנטי־שען אָקעאַן זענען אָנגעקומען פערצווייפעלטע הילפס־רופען. אויף הילף זענען אַרויסגעפאָהרען פיל פראַכט שיפען, אויפ׳ן דאַמפער געפינען זיך 84 שילער פון דער פלאָט־שולע. 34 פּאַסאַזשירען זענען געראַטעט געוואָרען דורך אַ שלעפּ־דאַמפער, די איבערי־גע 50 פּאַסאַזשירען געפינען זיך נאָך אויף דער זינקענדער שיף.

לויט די לעצטע ידיעות זענען אויך די איבעריגע פופציג פּאַסאַזשירען אָפּגעראַטעוועט געוואָרען דורך דריי ענגלישע דאַמפערס.

Dr. med.

B. Robinzon

אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען.

פעטריקאַווער 10, טעל. 31-86

נעהמט אָן פון 8–$9^1/_2$ פריה און פון $3^1/_2$–$4^1/_2$ נאָכמ.

Dr. med. St. Heinrich

POMORSKA 10, TEL. 47-67

ספעצ. פון אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען

בעהאַנדלונג מיט קווארץ־לאַמפּען־שטראַהלען

נעהמט אָן פון 2–3 נאָכמ. און פון 4–7 אָווענד

אורענד

דער פרעהליכסטער און אינטערעסאַנטעסטער

ווערט פאָרקומען אין „פילהאַרמאָניע“.

ווען? — לייענט די ווייטערדיגע אַנאָנסען. — ווען?

OBWIESZCZENIE.

DYREKCJA TOWARZYSTWA KREDYTOWEGO

miasta Łodzi

podaje do powszechnej wiadomości, że niżej wyszczególnione nieruchomości w Łodzi położone, obciążone pożyczkami Towarzystwa, za niezapłacone raty wraz z zaległościami, wystawione zostały na sprzedaż przez publiczne licytacje, odbywać się mające o godz. 11-ej z rana w Kancelarji Wydziału Hipotecznego m. Łodzi, przy ul. Pomorskiej № 21 przed wyznaczonemi rejentami.

Zbiór objaśnień i warunki licytacyjne znajdują się w księgach hipotecznych odpowiednich nieruchomości oraz w biurze Dyrekcji Towarzystwa Kredytowego m. Łodzi i tamże przeglądane być mogą.

W razie gdyby dzień wyznaczony dla sprzedaży był świątecznym, sprzedaż odbędzie się dnia następnego.

№ № hipoteczny nieruchomości	przy ulicy	Vadium	Licytacja rozpocznie się od sumy	przed notarjuszem	Dnia
4a	Wolborskiej	700	5.250	J. Andrzejewskim	20/II–1929
19	Jerozolimskiej	700	5.250	W. Jeżewskim	„
21c	Nowomiejskiej	3.940	29.550	L. Kahlem	„
37	Jakóba	560	4.200	A. Karnawalskim	„
38	„	320	2.400	J. Ładą	„
45	Zachodniej	9.000	67.500	S. Kornem	21/II–1929
47b	Zawadzkiej	1.320	9.900	J. Krzemieniewskim	„
47yz	Nowo-Cegieln.	3.040	22 800	B. Lisowskim	„
48r	Zawadzkiej	2 860	21.450	K. Rossmanem	„
86a	Podrzecznej	2.140	16.050	J. Rzymowskim	„
252	Piotrkowskiej	5.480	41.100	E. Trojanowskim	25/II–1929
303b	Wschodniej	4.880	36.600	S. Jarzębskim	„
313pr.poł.	Północnej	460	3.450	W. Jarzewskim	„
320[1]	Gdańskiej	460	3.450	J. Ładą	26/II–1929
320ba	Zakątnej	660	4.950	L. Kahlem	„
320abr	Leszno	4 780	35.850	S. Kornem	„
321a	Konstantynowsk.	3.540	26.550	J. Krzemieniewskim	„
321fa	„	4.200	31.500	B. Lisowskim	„
338a	Północnej	2.600	19.500	K. Rossmanem	27/II–1929
364b	Targowej	4.720	35.400	J. Rzymowskim	„
393	Pomorskiej	3.080	23.100	W. Sarosiekiem	„
421	Kilińskiego	1.220	9.150	W. Siniarskim	„
421b	„	2.160	16.200	A. Smolińskim	„
455	Wschodniej	1.320	9.900	E. Trojanowskim	„
467	„	1.560	11.700	J. Andrzejewskim	28/II–1929
584 6	Żelaznej	13.320	99.900	W. Jerzewskim	„

№ № hipoteczny nieruchomości	przy ulicy	Vadium	Licytacja rozpocznie się od sumy	przed notarjuszem	Dnia
558b	Głnwnej	800	6.000	A. Karnawalskim	28/II–1929
596a	Sienkiewicza	5.000	37.500	S. Kornem	4/III–1929
630c	Sieradz. i Rzgow	4.880	36.600	J. Krzemieniewskim	„
697	Radwańskiej	1.780	13.350	K. Rossmanem	„
697d	„	580	4,350	J. Rzymwskim	„
768	Piotrkowskiej	6.680	50.100	W. Sarosiekiem	„
792i	Zakątnej	560	4.200	W. Siniarskim	5/III–1929
7931	„	2.340	17.550	A. Smolińskim	„
798k	Ludwiki	3.820	28.650	E. Trojanowskim	„
803c	Żeromskiego	35.000	262.500	J. Andrzejewskim	„
803e	Lipowej	1.860	13.950	S. Jarzębskim	„
807	Wółczańskiej	2.140	16.050	W. Jeżewskim	„
817г	Lipowej	1.540	11.550	L. Kahlem	6/III–1929
835def	Anny	980	7.350	J. Ładą	„
837e	Gdańskiej	8 400	63.000	S. Kornem	„
902n	Grabowej	16.260	121.950	B. Lisowskim	„
1054k	Łomżynskiej	1.280	9.600	J. Rzymowskim	7/III–1929
1075ф	Gubernatorskiej	1.900	14.250	W. Sarosiekiem	„
1109ц	Kilińsk. i Kolej.	1.160	8.700	W. Siniarskim	„
1129a	Juljusza	4 120	30.900	A. Smolińskim	„
1144c	Kilińskiego	20.000	150.000	E. Trojanowskim	„
1372	Narutowicza	2.140	16.050	S. Jarzębskim	11/3–1929
1382	Cegielnianej	3.800	28.500	W. Jeżewskim	„
1419a	Kamiennej	2.200	16.500	L. Kahlem	„
1437f	Skwerowej	2.140	16.050	A. Karnawalskim	„
1626	Al. I-go Maja	940	7.050	S. Kornem	„
1660	N.-Ceg. i Zakąt.	2.300	17.250	J. Ładą	12/3–1929
2028	Srebrzyńskiej	2.200	16.500	J. Krzemieniewskim	„
4027	Wiznera	3.640	27.300	B. Lisowskim	„

Licytacje powyższe o tyle dokonywane będą, o ile poszukiwane należności do chwili ostatecznego przybicia w dniu licytacji zapłacone nie będą.

Łódź, dnia 10 listopada 1928 roku.

קינא-טעאטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26, ביים פלאַץ קאַשטשעלני

גרויסע פרעמיערע! · היינט און ווייטערע טעג! · גרויסע פרעמיערע!

„דעם סולטאנס טענצערין"

דראַמע אין 10 גרויסע טיילען. — אין די הויפּט-ראָלען:

LYA MARA, VIVIAN GIBSON, ERNES VEREBES, MICHAL BOHNEN

אנאנס! די נעכסטע פרעמיערע! „אורטייל אהן געריכט" אויפ'ן ערשטען סעאנס זיינען די פריי-זעץ פון די פלעצער 50 גראשען.

פּעלץ-אויסאַרבייטונגען

לויט די נייעסטע מאָדעלען אין צ ריכען אויסווא הל ווי אויך ענגצעלנע פעלצעלעך. אַלערליי רעפּאַראַטורען אויף די בעסטע בעדינגונגען טאָפּאַלט.

I. SZWARCMAN
Narutowicza 42 tel. 66-31

Dr. DONCHIN

מאָניושקי 1, טעלעפאָן 97-9

ספּעציאַל ארצט פאַר אויגענקראַנקהייט

צוריק געקעהרט קיין פוילען.

נעמט אָן טעגליך פון 10—1 מיטאָג און פון 4—7 נ.מ. זונטאָג פון 10 ביז 1 בייטאָג.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקה. בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע.

האָט זיך איבערגעציגען אויף אַנדזשעיאַ 5

נעמט אָן פון 8 — 10 פריה און פון 5—9 אין אָוונד. בעזונדערע וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

ד"ר א.ס. טענענבוים

וואָלטשאַנסקאַ 4, טעלעפאָן 40-25

אינערליכע קראַנקהייטען

איז צוריקגעקעהרט.

נעמט אָן פון 6 ביז 7 אין אָוונד. 2174

Dr.
J. POLAKOW
קינדער-קראַנקהייטען
קאָנסטאַנטינער 37a
טעל. 39-75.

צוריקגעקעהרט

נעמט אָן אין דער לעטשניצע
אויך נייערט מאַרק (פּעטריקאַוער 294) פון 2 ביז 3½ נאָכמ.
און דערהיים פון 3½—5 נאָכמ.

ס'ווערט געזוכט פון זאָפּאָרט **אַגענטען** און **אַגענטקעס** צו זעהר אַ גאַנגבאַרער אַרטיקעל. פערדינסט פון 40 ביז 50 זלאָטעס טעגליך. אָפּפערטען אין אַדמיניסטר. אונטער „אַגענטען". 2736

אַ קוואַליפיצירטע **שפּולערין** אויף אַ קראָפּט שפּול-מאַשין צו סוויטערס ווערט געזוכט בײַ מ. ניימאַן פּולנאָצנאַ 10

צערעוואַטשקעס און פּאַקערקעס ווערען געזוכט אין אַ שטרימף-פאַבריק. צו מעלדען זיך אין דער פירמע „SABIL" אַגראַדאָווע 6

אַ שאַפּער-מעכאַניק מיט לאַנגיעהריגער פּראַקטיק. גוטע רעפערענצען זוכט אַ פּאָסטען. אָפּפערטען אונטער „מעכאַניק" אין אַדמינ.

אַ שוסטער-געזעלען ווערט געזוכט נאַרוטאָוויטש 50 בײַ יחזקאל גוטפיין.

אַ לערן-יונגעל ווערט געזוכט ביים קירזש-נער הערשליקאָוויטש פּיעטריקאָווער 54 געגען באַלדיגע צאָהלונג.

אויפרוף
צו די איינוואוינער פון דער שטאָט לאָדז!!!

— צוליב דער — 20 יעהריגער עקזיסטענץ פון דער פירמע

גלאַז-שלייפעריי און שפּיגעל-פאַבריק
SZ. MIEDZYBOWSKI
42 Gdańska 42 – tel. 58 91
געוועלב 17 ציגעל-גאַס 17

האָט בעשלאָסען צו פערקויפען אין משך פון 4 וואָכען פון היינטיגען טאָג אָן

20% ביליגער פון די פאַבריקס-פרייזען

מעבעל-שפּיגלען, טיש און גאַלאַנטעריע.

טיש-גלאָז: גלעזער, טעצלעך, קאַראַפקעס, גלעזלעך א. ז. וו:

אין- און אויסלענדישע קרישטאַלען פון די ביליגסטע ביז ... טייערסטע פאָרצעלאַן אַלעראַרט.

ס'ווערט אָנגענומען אַלערליי אַרבייטען, וואָס האָבען אַ שייכות מיט דעם פאַך.

בעמערקונג: וויכטיג פאַר מעבעל-אויספערטיגער און טישלערס!

קרישטאַלען און האַלב-קרישטאַלען מיט שפּיגלען 56 — 75 זל.
:—: 20% ביליגער ווי אומעטום. :—: שפּיגלען 46 — 55 זל.

גינסטיגע קויפס-בעדינגונגען! .·. אָהן צורעכנונג פון פּראָצענטער!

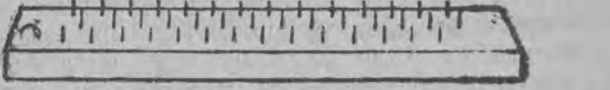

ערשטע לאָדזער פאַבריק
פון בעשלאַג פאַר רייסערייען
פון אַלער אַרט

B-cia Kardynast ŁÓDŹ, NAWROT 55 TELEFON 77-42.

אכטונג, קאַלאָשען-פערדיכטער!

ווילט איהר, אַז אייער אַרבייט זאָל נישט אומזיסט זיין, זאָלט איהר נור נוצען דעם קלעב-שטאָף

„Cement Renoma"

צו בעקומען אין אַלע געוועלבער פון שוסטער-צודאַטען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר ווענערישע הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגיע און נערווען-קראַנקהייטען. קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט קאָסמעטיק.

— — — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונד. — — —
פון 11 ביז 12 בייטאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמיטאָג נעהמט-אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען.
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— — בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען. — —

וויזיט 3 זל.

פּעלץ-וואַרען

קען מען קויפען אַמביליגסטען און אויף די בעקוועמסטע בעדינגונגען נאָר בײַ דער לאַנג-יעהריגער פירמע

ל. ב. פעפער, וואָלטשאַנסקאַ 42, טעלעפאָן 04 = 78.

בעמערקונג: די קירזשנער-ווערקשטעל געפינט זיך אויפ'ן אָרט. די אַרבייט ווערט אויסגעפיהרט פּינקטליך און ריעל.

ביטשריפט-ביורא
ב. האַכבערג פּאָנסקאַ 1
טעל. 36-77

ערלעדיגט אַלע אַרט געריכטליכע און שטייער-אַנגעלעגענהייטען און אַלע אַמטען אויך דערצו אַלע וואַרשעווער ריעל און פּינקטליך.

בעמערקונג: וועגען פערשידענע שטייער-פראַגען נעהם איך פערזענליך אָן צווישען 5—6 נאָכמיטאָג.

PIERWSZE ŹRÓDŁO ZAKUPU!

NAJWIĘKSZY SKŁAD W POLSCE!

CZĘŚCI ZAMIENNE

FORD i CHEVROLET

WSZYSTKO STALE NA SKŁADZIE

Michelin OPONY ORAZ WSZELKIE INNE MARKI

MASYWY do ciężarowych aut.

Wszelkie **AKCESORJA i DODATKI** w dużym wyborze.

ARTYKUŁY dla budowy karoseryj i wulkanizacji.

DZIAŁ GUMOWY:

WSZYSTKO DO AUTA!

Opony rowerowe. — Śniegowce. Technika gumowa. — Biała krepa. Płyty kaloszowe. — Klej. Tanie ceny! Szybka obsługa!

— ODSPRZEDAWCOM RABAT. —

Jeneralna Reprezentacja **BERSON, Łódź** Narutowicza 16.

MICHELIN

M. Rosental i Ch. Tenenblum Jen. Repr. BERSON **Narutowicza 16,** Telefon 28-30.

לעטשניצע
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און דענטיסטישער קאַבינעט.

בזשעזשינער 11, טעלעפאָן 37-63

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד"ר האַלינסקי נאָז, האַלז, אויערן קר.	4—3
ד"ר קערשנער קינדער קראַנקהייטען	4½-3 11-9
ד"ר שיפמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	1—11
ד"ר לוביטש הויט און געשלעכט-קר.	1½—12½
ד"ר שמירגעלד נערווען און גייסטיגע קר.	2 —1
ד"ר נאַרדבלאַט אויגען-קראַנקהייטען	½—12½
ד"ר עליאַסבערג כירורגישע קראַנקה.	2—1
ד"ר בערגמאַן פרויען און געבורטס-הילף	4—3

פּראַבע-מעדאַציע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. א. ווי פּעקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג איינשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויך [illegible] און שטאָט.—אין לאַבאַראַטאָריום ווערען [illegible] אַנאַליזען, ווי אויך פּלעגט און בלוט [illegible] געגען שקאַרלאַטין.

ד [illegible] סטאָמאַטאָלאָג
צאָהן-ארצט 1—10 3—6
קינסטליכע ציינער, קראָנען, פּאָמבען א. ז. וו.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

אַ געוועלב-איינריכטונג צו פערקויפען. ערפאָהרען ביי די ציטונגס-פערקויפערין אויף קילינסקי-גאַס (רוג שרודניאַ). 2726

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאָלאָג-אַקושער
גערזשער 11.
טעל. 34-72
נעהמט אָן פון 6—8 אָוונד.

LEKARZ DENTYSTA צאָהן-ארצט
St. GELBERG
אַנדזשעיאַ 15, טעל. 08-31.

היילט גאַנץ פערנאַכלעסיגטע ציינער און מויל-קראַנקהייטען. צייהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג. ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציינער. נעהמט אָן פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

Dr. med. ALBERT GOTLIB
פּיעטריקאָווער 26, טעל. 77-50
אַקושער און פרויען = קראַנקהייטען
נעהמט אָן פון 4 ביז 7 אין אָוונד. 2611

אַבאָנעמענטס-פּרייז: פערין טעקסט 15 גר. פריימער אין טרב יד"ט—20 גר. אין דער דייט 7 שטעלטען; אין טעקסט 40 . . . 4; נאָכן טעקסט 1 . . . 7; 60; 15; 10 גר. פאַרלינעט אויך 8 ה. פּאַר די ערשטע 50 ווערטער. 100 ווערטער.

אַבאָנעמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט צושטעלען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ — 6 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד מיט 30 פּראָצ. טייערער. פערן אַינאַנלאַנד אין אַמעריקע די אַבאָנעמענטען אין דער פּערלאַג געזעט פּראָצענטער [illegible] די אַדמיניסטראַציע אין קען נישט אין פּיינאַכט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.
Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 21.